

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Som jeg læser betænkningen, er Enhedslisten fejlagtigt regnet med til dem, der stemmer for lovforslaget. Men hvis man læser vores indstilling, fremgår det faktisk, at vi stemmer imod forslaget, og også, hvorfor vi stemmer imod det. Det er altså forkert, som det er anført i betænkningen, at vi stemmer for forslaget.

(Kort bemærkning).

Bodil Thrane (V):

På Venstres vegne vil jeg bede om at få lovforslaget tilbage til udvalget, idet vi har et ønske om at få betækningsbidraget udbygget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1-3 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Forhandling om redegørelse nr. R 16: Miljø- og energiministerens redegørelse af 16. april 1996 for energihandlingsplanen »Energi 21«.

(Redegørelsen anmeldt 16/4 96. Redegørelsen givet 16/4 96. Meddelelse om forhandling 16/4 96).

Forhandling

Martin Glerup (S):

Blandt nyskabelserne i denne redegørelse er, at hele energisektoren er med. Redegørelsen omfatter altså også handlingsplanen for trafik og en række konkrete forslag på trafikområdet. Det hilser Socialdemokratiet velkomment, for det er helt afgørende for CO₂-reduktionen, at trafikken med sine 22½ pct. af CO₂-udledningen opnår en stabilisering af udledningen på 1988-niveauet i år 2005.

Jeg skal nøjes med at nævne nogle enkelte elementer fra trafikhandlingsplanen:

Vi vil arbejde for, at der gennem differentierede bilafgifter sker en begunstiggelse af de biler, som kører længst på literen, og derfor lægger vi op til en frivillig mærkning af biler med hensyn til deres energiforbrug. Og vi lægger op til en energiafgift på rutebil- og togområdet, hvor provenuet ledes tilbage med henblik på en effektivisering af den kollektive trafik.

I efteråret 1996 vil der blive fremlagt et forslag til et femårigt handlingsprogram for udvikling af den kollektive trafik.

For at gøre forholdene bedre for cyklister og dermed styrke cykeltrafikken vil vi støtte cykelprojekter i København, Nakskov, Randers, Svendborg og Aalborg med 45 mio. kr. i år og i de kommende tre år.

Vi vil også styrke miljøvenlig godstransport pr. skib og bane og forsøg med elbiler.

Og stop for opførelse af nye lavprisvarehuse uden for byerne er under overvejelse, efter at miljø- og energiministeren har dekretet en tænkepause frem til den 1. april på det område.

Det er ting, som er nye i forhold til trafikens miljøbelastning, men de følger sig naturligt ind i den danske tradition for at føre en aktiv energipolitik.

Der er mange positive resultater heraf, bl.a. at energifremstillingens økonomiske omkostninger er lave, at forsyningsikkerheden er i orden, og at energieffektiviteten er høj.

Danmark er ét af verdens førende lande inden for energiteknologi. Vores kraftvarmekoncept med samtidig produktion af el og varme og dermed den bedst mulige energiudnyttelse er enestående i verden.

Det samme gælder for den vedvarende energi: Halvdelen af verdens vindmøller er danske, og vindmølleindustrien har væsentlig eksportmæssig betydning.

Danmarks energipolitik er et bevis på, at målsætningen om god økonomi og beskæftigelse og godt miljø kan gå op i en højere enhed, selv om der naturligvis endnu står mange uløste problemer tilbage.

Socialdemokratiet ønsker af al kraft at sikre en både dynamisk og miljømæssigt forsvarlig energisektor, som er gearret til at møde fremtidens udfordringer.

Udviklingen i Norden og EU går i retning af et mere liberaliseret marked, og Socialdemokratiet er tilhænger af internationalt samarbejde på energiområdet.

Eksempelvis er der god fornuft i, at Danmark eksporterer el til Norge, når varme- og dermed elproduktionen er størst i Danmark, og det er helt fint, at det netop sker på det tidspunkt af året, hvor Norge på grund af tilfrosne søer og vandløb har problemer med at få tilstrækkeligt med vandkraft. Så kan vi til gengæld modtage vandkraftbaseret norsk elektricitet på andre tider af året, f.eks. om sommeren, når de norske elve kaster kaskader af vand ind i de kæmpestore turbiner. Det sker belejligt nok i de måneder, hvor Danmarks varmebehov er mindre, og hvor den varmebaserede elproduktion derfor drosles ned.

Socialdemokratiet er tilhænger af, at de nordiske lande søger et tættere samarbejde for at udnytte de energi- og miljømæssige fordele, jeg her har omtalt. Det er nemlig sådan, at hvis vi gør dét, får vi mindst mulig miljøbelastning på grundlag af energiforbruget.

Socialdemokratiet vil derfor i Nordisk Råds regi foreslå, at vi arbejder aktivt på en kortlægning af det nordiske energiområde med henblik på at udbygge samarbejdet.

Eludveksling mellem Danmark og udlandet varetages i dag af Elsam og Elkraft. Derved får alle forbrugere del i det økonomiske udbytte, men flere firmaer vil gerne selv købe el i Norge og Sverige i håb om at nedskære deres elregning. For at realisere disse ønsker skal aktørerne have adgang til det forbrugerejede eldistributionsnet, og derfor er det naturligt, at storkunderne ikke opnår fordele på de almindelige forbrugeres og miljøets bekostning.

Det er baggrunden for, at energi- og miljøministeren har fremsat lovforslag om, på hvilke vilkår markedsåbningen skal finde sted.

Socialdemokratiet anser det for vigtigt at fastholde et forbrugerejet dansk energisystem. Men indimellem lyder der beklagelser over, at der er for langt fra den enkelte forbruger til elselskab-

ets top. Derfor er det ikke utænkeligt, at et demokratisk serviceeftersyn vil være på sin plads, men det skal heller ikke glemmes, at der påhviler den enkelte forbruger en forpligtelse til at møde op til rette tid og op på rette sted for at påvirke systemet, hvis vedkommende er utilfreds.

Socialdemokratiet ønsker, at Danmark fortsætter en aktiv energipolitisk linje, hvor en bæredygtig udvikling er i højsædet. Vi har en stor forpligtelse til at yde vort bidrag til et formindsket brug af atmosfæren som losseplads for den fossile energifremstillings efterladenskaber. Vore energiplaner, »Energi 2000« og »Energi 21«, sætter mål og pejlemærker for den fremtidige indsats. Inden for de kommende 9 år skal vi nedbringe CO₂-udslippet med 20 pct. i forhold til 1988-udslippet. Det er et ufravigeligt mål.

For at nå de sidste 8 pct. CO₂-reduktion, som vi mangler i forhold til et passivt forløb, vil der blive bragt en række virkemidler i spil, bl.a. opbygning af en elspareordning, begrænsning af energi- og vandforbruget i bygninger – det var det lovforslag, der blev fremsat forleden – indførelse af en mærkningsordning og økonomiske incitamenter, som skal begunstige de mest effektive energiforbrugende produkter, oprettelse af energisparepuljer for kommuner og amter og fremsættelse af en række besparelsesforslag rettet mod den offentlige sektor, realisering af den danske målsætning om at stabilisere CO₂-udledninger på transportområdet, som jeg var inde på indledningsvis, og yderligere kraftvarmeudbygning baseret på naturgas samt udbygning med vedvarende energi.

Det er nødvendigt, at der på disse og andre områder træffes konkrete beslutninger. Så vil der blive mulighed for at realisere reduktionsmålet i år 2005 og samtidig slå ind på en bæredygtig udviklingslinje til gavn for de fremtidige målsætninger.

Der skal satses langt mere på energibesparelser, energieffektivisering og vedvarende energi og naturgas. Ellers bliver det umuligt at sikre en bæredygtig energifremstilling på både kort og lang sigt.

Derfor er regeringens energihandlingsplan »Energi 21« et vigtigt redskab både i form af bindende reduktionsmål set i forhold til år 2005 og i erkendelse af, at Danmark sammen med de øvrige industrialiserede lande bliver nødt til at tage sig sammen og foretage en væsentlig

CO₂-reduktion inden år 2030, såfremt vi ønsker en forsvarlig og bæredygtig udvikling i fremtiden, og det gør vi jo.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (KF):

Jeg bemærkede et par ting i hr. Martin Glerups ordførertale. Bl.a. fremhævede hr. Martin Glerup »Energi 21« som et godt instrument til at sikre den fremtidige forsyningssikkerhed. Hvis planfremskrivningen i »Energi 21«, der slutter med 65 pct. energi baseret på naturgas og 35 pct. baseret på vedvarende energi – og vi ved jo, hvordan den mængde energi, som den vedvarende energi kan levere, varierer efter årstiden, og så er der altså 65 pct. naturgasbaseret energi tilbage – er udtryk for den nye opfattelse i Socialdemokratiet med hensyn til forsyningssikkerheden, så vil jeg gerne have det defineret mere nøjagtigt, for jeg føler, at her er vi helt ude på herrers mark med hensyn til den forsyningssikkerhed for den eksisterende industri i år 2030, som på det tidspunkt bliver aktuel.

Og jeg forstod umiddelbart hr. Martin Glerups kommentarer vedrørende eksport og udveksling af strøm sådan, at den godt kunne foregå, og at den jo også foregår i dag, og at den skulle videreudbygges. Men så er det jo mærkeligt, at der står det stik modsatte i redegørelsen, hvor man i og for sig går ud fra, at forbruget balancerer med produktionen allerede i år 2000, og det vil sige, at Danmark altså i princippet overhovedet ikke skal beskæftige sig med at producere miljøvenlig energi, som vi kan sælge til Norden eller for den sags skyld i det øvrige Europa.

Derfor vil jeg bede hr. Martin Glerup om her fra talerstolen klart at fortælle os: Må vi i Danmark producere strøm på forretningsbasis, eller må vi ikke?

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Det var vel ikke helt tilfældigt, at den socialdemokratiske ordfører startede med at nævne initiativerne på trafikområdet, for vi ved jo godt, at her finder der et væsentligt energifrådseri sted. Det var imidlertid ikke vanvittig konkret; jeg synes nærmest, det var lidt luftigt.

Meget lægges i hænderne på bilindustrien, som forventes at ville gøre alt for at forbedre benzinøkonomien, til trods for at den med al den kendte teknik, der er, ikke har forbedret den i 20 år.

Og de øvrige initiativer lyder efter min mening særdeles luftige, og de skal i hvert fald sammenholdes med, at Trafikministeriet netop i dag er kommet med et forslag om at undersøge de politiske muligheder for f.eks. at få anlagt en havnetunnel i København, som alle ved vil forøge bilismen kraftigt og vanskeliggøre situationen for cyklisterne på Amager osv.

Hvordan hænger det konkrete udspil, som netop i dag er fremkommet fra Trafikministeriet, sammen med de pæne målsætninger om, at nu skal bilismen nedbringes og cyklismen fremmes?

Eva Møller (KF):

Når man har læst regeringens energihandlingsplan »Energi 21« og redegørelsen om den, sidder man tilbage med flere spørgsmål, end man startede med.

Jeg savner helt bestemt klare målsætninger, og jeg savner såmænd også bare en bedre overensstemmelse mellem de to dele af »Energi 21«: den første og den sidste: teksten og billederne. Og hvis det hele så var i overensstemmelse med redegørelsen, ville det selvfølgelig være flot! Men det kan vi vel få afklaret i dagens løb.

Så jeg vil her spørge hr. Martin Glerup: Når der tales om en væsentlig reduktion af CO₂ efter år 2005, hvad forstås der så ved en »væsentlig reduktion«? Kunne vi ikke få konkretiseret det en lille smule mere? Og når der tales om, at det offentlige skal gå foran med besparelserne, betyder det så, at regeringen vil arbejde for, at staten til en afveksling opfylder de energisparemål, som man med fryd og glæde pålægger resten af den danske sektor, og vil man i øvrigt, når resten af Danmark skal spare på energien, bruge pisk eller gulerod? Min fornemmelse er, at man plejer at være mest til pisk, og jeg tror nu engang, at gulerod er det bedste.

Endelig vil jeg ganske på linje med hr. Peter Hansen-Nord gerne have en forklaring på, hvordan man overhovedet kan tale om en forsyningssikkerhed i Danmark efter år 2025 eller noget i den retning, når man her baserer sin elproduktion på vedvarende energi og gas. Og når man baserer hele sit energiforbrug på en tredjedel vedvarende energi, en tredjedel gas og en tredjedel olie og samtidig helt klart og tydeligt i den første del af »Energi 21« siger, at der kun er gas til ca. 30 år og olie til ca. 45 år, så er der noget, der set med mine øjne absolut ikke hænger sammen.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Selvfølgelig er det en ambitiøs målsætning, regeringen har, nemlig at udbygge den vedvarende energi til 35 pct. inden 2030. Jeg tror bare, det er nødvendigt, at vi gør det. Det er fantastisk vigtigt, at vi satser på den vedvarende energi, bl.a. af hensyn til betalingsbalancen. Jo flere råstoffer vi er nødt til importere for at sikre en stabil energiforsyning, jo mere sårbar er vores betalingsbalance. Så det er i alt fald én af grunde til at satse på vedvarende energi.

En anden grund er også, at vi jo gerne skulle give vores erhvervsliv så stabile energipriser som overhovedet muligt, og jo større satsning vi har på vedvarende energi, jo mindre følsomt bliver erhvervslivet over for svingninger i priserne på den fossile energi.

Så for at sikre erhvervslivet nogle stabile priser og for at sikre, at vi stadig væk har en stabil udvikling på betalingsbalancen, tror jeg, det er meget vigtigt, at vi fortsat satser på den vedvarende energi.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til hr. Peter Hansen-Nord vil jeg gerne sige, at det er klart, at forsyningssikkerheden bliver der ikke rokket ved. Hr. Hansen-Nord kan jo lige så lidt som undertegnede i dag afgrænse naturgasressourcernes udstrækning, men meget tyder på, at der i fremtiden er særdeles store naturgasressourcer at trække på, og samtidig vil man selvfølgelig frem til år 2030 køre frem med en række teknologier, som vi måske ikke aner rækkevidden af i dag.

Så det tror jeg ikke bliver noget stort problem, og jeg vil også godt sige, at jeg mener, det er fornuftigt, at man har aftaler med de andre nordiske lande, f.eks. er 600 MW-aftalen mellem Elsam og Norge fordelagtig, for man kan trække el fra Norge, når de har meget vandbaseret el, og modsat kan vi give dem noget, når vi skal producere meget el på grund af varmegrundlaget, så det er en ret god proces, der er i gang dér.

Med hensyn til trafikmålsætningen er det da klart, at den målsætning skal følges op af en række handlinger, som jeg har redegjort for, og at før tankerne kan blive udkrystalliseret, skal der opstilles nogle handlingsplaner med nogle tidsangivelser.

Til fru Eva Møller vil jeg sige om målsætningerne, at de jo er klare nok. Målsætningen med

en 20 pct.s CO₂-reduktion i år 2005 set i forhold til 1988 står fast, og der er et pejlemærke, som det internationale klimapanel har udstukket, som siger, at såfremt de industrialiserede lande vil ønske en bæredygtig udvikling, er der meget, der tyder på, at vi skal have en halvering af CO₂-udslippet i forhold til 1990-udslippet, og det er selvfølgelig noget, der bør overvejes.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Der er sådan set ikke nogen endnu, vil jeg sige til fru Elsebeth Gerner Nielsen, der heroppe på talerstolen har talt imod vedvarende energi. Jeg vil nok sætte et stort spørgsmålstejn ved, at man i »Energi 21« overhovedet kan operere med nogle horisonter, der i 2030 fastlægger en procentdel. Der kan altså ske nogle teknologispring, som også hr. Martin Glerup peger på, og det er vel egentlig også derfor, jeg synes, at »Energi 21« er et ejendommeligt studium, som jeg må sige jeg fra starten har taget afstand fra på grund af disse helt elementære svagheder, der ligger i at begynde at operere på den facon, som ministeren har gjort. Det er muligt, det bliver mindre til den tid, fordi der ikke sker sådanne teknologispring på det område, men så findes de måske på andre områder, som kan tilfredsstille Det Radikale Venstre.

Jeg synes ikke, hr. Martin Glerup rigtig tør gå til biddet her. 65 pct. naturgas kan vi efter »Energi 21« blive afhængige af vi skal købe i udlandet efter år 2030. Dertil er kun at sige, at det, som regeringen nu målrettet kører efter, tilsyneladende er at komme i den samme situation, som Danmark var i i 1970'erne og starten af 1980'erne: energikrise på energikrise.

En meget stor del af naturgassen ligger i Rusland og i Algeriet, så vi er i hvert fald ude på købers marked. Det er en helt urimelig situation at påpege, at Danmark efter at have været igennem energikriser nu i øvrigt planlægger efter nøjagtig den samme målsætning. Man lægger faktisk op til, at vi vil have nogle nye energikriser.

Derudover undlod hr. Martin Glerup at svare mig på, og jeg vil derfor spørge endnu en gang, om det efter regeringens plan bliver tilladt, at danske elproducenter, der er dygtige til det her, også i fremtiden kan få mulighed for at producere el, der kan eksporteres ud af Danmark.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg er også spændt på hr. Martin Glerups svar på hr. Peter Hansen-Nords sidste spørgsmål, for det, jeg også godt ville kredse lidt om, er, at det jo er noget meget langsigtet, når vi snakker år 2030, og vi er derude, hvor det er krystalkuglerne, der gælder, bortset fra at der også gælder nogle principper.

Det, der karakteriserer »Energi 21«, er, at sådan noget som selvforsyning og selvforsyningsgraden eksisterer ikke. Den tager man ikke stilling til. Man anlægger energipolitik for CO₂-målsætninger.

Hr. Martin Glerup nævnte, at der ville være mulighed for at trække på Norge og Sverige. Kan man sige, hvor stor deres overforsyning er på det tidspunkt, og hvad er det for en energi, de producerer? Er det alene på vand, eller er det stadig væk også på naturgas og andre ting?

I dag er Danmark jo selvforsynende med energi, og en af de anker, jeg har mod denne plan, er, at den ikke gør nok for at fastholde selvforsyningsgraden, og det betyder først og fremmest at spare på naturgassen. Derfor går mine spørgsmål jo den modsatte vej af hr. Peter Hansen-Nords, der gerne ville have, at man i dag solgte noget el, hvis det kan betale sig at lave el på naturgas. Jeg opfatter ressourcerne af naturgas og olie på globalt plan i almindelighed som begrænsede i et eller andet omfang, og i særdeleshed når det drejer sig om Nordsøen.

Derfor vil jeg gerne spørge hr. Martin Glerup: Hvad betyder det egentlig for Socialdemokratiet, at man er selvforsynende med energi, og hvor meget vil man gå med til nu at prøve at stoppe, at man pumper mere gas ud, end vi selv bruger i Danmark?

Så kommer vi tilbage til det korte perspektiv, som der ikke står noget om, og som hr. Martin Glerup heller ikke sagde noget om. Hvad er Socialdemokratiets holdning, når vi i 1998 skal til at justere aftalerne om CO₂-afgifterne? Har hr. Martin Glerup nogen ideer om, hvad man vil på det tidspunkt, for det er jo trods alt et overskueligt perspektiv? Det er ikke nævnt, hvordan disse CO₂-afgifter, vi indfører næste år, eventuelt skal reguleres i år 1998.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg spurgte i min sidste korte bemærkning hr. Martin Glerup, om jeg kunne få nogle mere præcise tal på, hvad man mente med en væsent-

lig CO₂-reduktion. Nu kan jeg forstå, at hr. Martin Glerup – og det er jo altid godt at have idealer – har lyttet meget til sin statsminister, for de klare meldinger, jeg fik, de gik på, at der er nogle pejlemærker, der er meget, der tyder på, og der er noget, der må overvejes.

Hvis det var, hvad Socialdemokratiet kalder en klar melding, så siger jeg velbekomme. Så er det i hvert fald nemt at forhandle energipolitik og lave aftaler med det parti.

Jeg må også spørge hr. Martin Glerup, hvori han har belæg for sit skønneri af, at situationen med olie og naturgas er så ualmindelig god langt ud i fremtiden. Det kan selvfølgelig skyldes, at hr. Martin Glerup har glemt at læse ministerens forord i »Energi 21«, for dér siger ministeren helt klart på side 4, at presset på de fossile brændsler vil blive meget stort.

I år 2010 vil 70 pct. af OECD-landenes olieforbrug basere sig på import, og hvis man tager højde for de kendte ressourcer og for det øgede forbrug i kraft af og specielt i kraft af, at udviklingslandene skal bruge noget, vil det med de tal, som ministeren selv fremfører i sit forord, være således, at vi har olie til 30 år og gas til 45 år. Hvordan kan man så sige, at der er tale om forsyningssikkerhed, når man stadig væk i år 2030 baserer sig meget væsentligt på olie og gas? Jeg forstår det simpelt hen ikke. Der er ingen sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Det er en lidt ejendommelig krydsild, jeg er kommet i. På den ene side fru Eva Møller, der spørger, hvorfor vi ikke siger nøjagtig, hvordan det går i 2030, og på den anden side hr. Peter Hansen-Nord, der spørger, hvorfor i alverden vi ser så langt frem. Der er ingen, der kan se frem til 2030. Jeg synes, det er meget mærkværdigt og næsten menneskeligt umuligt at svare på sådan en divergens.

Men det er klart, at elementerne i vores energiplanlægning er, at vi har et fast operationelt program, der hedder frem til år 2005. Der er 9 år til, og lad os få gennemført den faste målsætning, der er for det.

I betragtning af, at disse energiinvesteringer er så store og afskrives over så mange år, er det selvfølgelig også nødvendigt, at vi allerede nu begynder at spekulere på, hvordan vi vil beskytte de anlæg, der skal være i gang, og vi skal have igangsat fra nu af og frem til år 2005. Men vi behøver jo ikke at sige, at i år 2030 vil det

absolut blive sådan og sådan, for til den tid er der forhåbentlig gjort mange gode teknologiske landvindinger, der vil hjælpe os.

Til hr. Hindrup Andersen vil jeg godt sige, at vi selvfølgelig går ind for selvforsyning i så vid udstrækning som muligt. Det betyder ikke, at vi ikke vil modtage miljøvenlig energi fra vores nabolande – det kan også være til hr. Peter Hansen-Nord – men det er klart, at vi ikke kan gå ind for, at de danske elværker på fossile brændsler presser eksempelvis vedvarende energi eller andre energiformer ud i andre lande. Det er klart, at der skal være en miljøbalance i det. Er der det, så mener vi, at vi er til at snakke med.

(Kort bemærkning).

Lisbeth Arbøl (CD):

Jeg synes naturligvis også, at det er pudsigt at høre dette spørgsmål.

Så vil jeg sige til fru Eva Møller, at man kan vel netop lære af »Energi 2000«s meget konkrete krav til en procentnedsættelse af CO₂-udslippet i vores land, at sådan et konkret procentkrav ikke altid er så hensigtsmæssigt ud fra et miljøhensyn. Nogle gange risikerer man faktisk, at man for at nå de yderste procenter skal gøre en national indsats, der for den enkelte er skadelig.

I sin iver for at nå et mere eller mindre fiktivt tal kan man faktisk få for lidt miljø for pengene, og den fejl er netop ikke begået i den nye plan. Her ser man mere på virkningen for jordens problem end på vor nationale egoistiske lyst til at nå et bestemt tal.

Vi har i CD vedkendt os måltallet for 2005 og transporttallet for 2030, og begge tal er jo i øvrigt vedtaget under den borgerlige regering i 1990.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

ISF er vi vældig optaget af år 2030 i denne forbindelse, hvor vi diskuterer energipolitik. Vi havde en stærk forventning om, at der i denne redegørelse ville komme en meget klar udmelding fra regeringen, der ville sige, at i Danmark tager vi anbefalingerne fra klimaforskerne alvorligt. Klimaforandringerne bekymrer os, vi laver en ny dansk målsætning, der siger 50 pct.s CO₂-reduktion i år 2030.

Jeg kunne forstå, at fru Eva Møller også taler om 2030; jeg ved ikke, om det er ud fra den samme bekymring. Det var ikke helt det indtryk, jeg fik af fru Eva Møllers tale. Men jeg

kunne meget godt tænke mig, at Socialdemokratiets ordfører vil uddybe, hvilke tanker Socialdemokratiet gør sig, når man nu i 1997 skal ud og forhandle. Danmark er naturligvis forpligtet af den klimakonvention, vi har underskrevet, og må så også møde op med nogle klare budskaber i forhold til de forpligtelser, der foreligger.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Til fru Eva Møller: Det virker, som om Det Konservative Folkeparti lægger megen vægt på, at vi i 2030 har 100 pct. selvforsyning, og at vi har en meget stor forsyningssikkerhed. Den eneste måde, vi kan få det på, så vidt jeg kan vurdere det, er, hvis vi satser 100 pct. på vedvarende energi. Det er for så vidt den eneste mulighed, vi har, hvis vi vil være fuldstændig selvforsynende.

Så jeg kunne godt tænke mig at høre, om det er det, fru Eva Møller mener, når fru Eva Møller taler om selvforsyning og forsyningssikkerhed.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Jeg kan ikke forstå hr. Martin Glerup anderledes, end at regeringen nu også er lidt på flugt fra »Energi 21«: de målsætninger, der er sat op for 2030, skal vi ikke tage så alvorligt.

Jeg er sådan set nogenlunde tryk ved, at det er tilfældet, men der må være en idé med at have lavet en sådan plan, der må have været nogle tanker, men det, som vi alle sammen bare ser i øjnene, er – og det er vel sikkert også regeringens ambition – at »Energi 21« skal være en yderligere fortsættelse af »Energi 2000«. Der må Venstre altså melde klart fra, og jeg kan forstå, at Socialdemokratiet også så småt er på vej til det samme, hvilket glæder mig.

Jeg kan kun sige, at de reduktionsmål, man har sat sig for CO₂ og andet, kun kan opfyldes med én ting, og det er med a-kraft. Der er ikke andre muligheder; alt det andet er snak og har ikke noget med virkelighedens verden at gøre.

Jeg har stadig væk ikke fået svar fra hr. Martin Glerup, og jeg er nødt til at få det, på, om det i »Energi 21« er sådan, at danske elværker også efter århundredskiftet kan producere el ud over det hjemlige forbrug til eksport, hvis vi i øvrigt er gode nok, vi er rene nok, og prisen selvfølgelig er konkurrencedygtig, for det er sådan set det, der er dagsordenen. Dagsordenen er en liberalisering og ikke et eller andet inde-muret energisystem, som jeg forstår at man har

travlt med at forsvare: det er bare ikke hverdagen, og det er slet ikke fremtiden.

Men endnu en gang vil jeg sige til hr. Martin Glerup: Jeg vil gerne vide, om det bliver muligt for danske elværker efter årtusindskiftet at producere el med henblik på eksport.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Når jeg interesserer mig for spørgsmålet, om man kunne få nogle konkrete tal på CO₂-reduktionen efter år 2005, var det netop, fordi de tre regeringspartiers ordførere, inden »Energi 21« forelå, havde meldt meget forskelligt ud, og jeg kan så også i dag konstatere, at når de tre ordførere svarer på spørgsmålet, får jeg tilsvarende forskellige svar.

Jeg skal såmænd nok – lige nu i hvert fald – undlade at bore mere i denne uenighed, for den er der ikke nogen grund til at udstille. Det var altså rigtigt, at man knap nok var enig. Jeg kan også se, at jeg i hvert fald ikke var den eneste, der havde opfattet, at der skulle være konkrete tal, for det havde SF's ordfører, fru Anni Svanholt, også forventet.

Jeg skal så sige, at når jeg interesserer mig for, hvad der sker i år 2030, og det er til fru Elsebeth Gerner, er det ud fra et forsyningsmæssigt sikkerhedsspørgsmål. Det, der bekymrer mig, er, at regeringen lægger op til i år 2030 at basere sig energimæssigt på tre energikilder: vedvarende energi, olie og naturgas med ca. en tredjedel til hver.

Mit problem er blot, at ifølge ministerens forord til hans egen plan er der kun naturgasreserver til 30 år endnu, og det vil sige, at i år 2025 er der ikke mere naturgas. Så spørger jeg bare: Hvordan hænger hele planen så sammen? Olien rækker 45 år, og det er da så i hvert fald lidt længere.

Endelig skal jeg sige til hr. Martin Glerup, at jeg er selvfølgelig også bekymret, når hr. Martin Glerup siger, at vi nu bare skal gå frem til år 2005, det er 9 år, og det er der længe til. Med de investeringer, der er tale om her, er 9 år jo en ganske, ganske kort periode, og derfor er jeg i hvert fald nødt til også at interessere mig meget for, hvad der skal ske efter år 2005, og for, hvilke politiske krav vi vil stille efter år 2005. Ellers er der ikke noget som helst ansvarligt menneske, der vil finde på at investere i hverken den ene eller den anden form for energi.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg synes, at det, der er det interessante i debatten, er, at alle partier tilsyneladende er meget optaget af at få reduktionsmålene i år 2030 opfyldt. I Socialdemokratiet har vi valgt at satse på det, der hedder trin 1. Det er 9 år frem i tiden til år 2005, hvor der er en fast målsætning, og så har vi valgt at sige, at når FN's klimakonvention skal træde sammen i 1997, vil man drøfte nogle faste målsætninger for de kommende år, også år 2030. Det må være rimeligt, at Danmark så på den baggrund går nærmere ind og fastsætter målene ud fra, hvad klimakonventionen er kommet frem til.

Der er ingen tvivl om, at det ikke udelukkende er Danmark, der har et problem med hensyn til CO₂-udledning. Vi er jo kun en lille del, og vi må have de andre lande med, hvis vi skal klare problemet.

Såfremt miljømålene kan realiseres, er der jo ikke noget i vejen for, at de forskellige elselskaber kan udvikle sig og sælge el og energi ud af landet; men det er selvfølgelig under den klare forudsætning, at miljømålene kan realiseres.

Peter Hansen-Nord (V):

Jeg har nævnt det før, og jeg skal kort gentage det: »Energi 21« har jeg lige fra konferencen i Snekkersten og også ved andre lejligheder måttet tage afstand fra, i og med at det er nogle meget luftige forslag, vi her opererer med, og jeg agter ikke på noget tidspunkt, ej heller under debatten i dag, at bringe Venstre i en situation, hvor vi har sagt ja til nogen af delene i »Energi 21«. Jeg synes, den er utrolig mangelfuld, men det, der vel nok er det allerværste, er, at den simpelt hen ikke forholder sig til virkeligheden.

Den forholder sig ikke til den hverdag, som vi ser i EU. Den forholder sig ikke til den hverdag, vi oplever herhjemme, ej heller i Norden. Overskrifterne og dagsordenen for den er selvfølgelig liberalisering og atter liberalisering, og regeringen er jo selv så småt startet. Selv om det kun var et babyskridt, lidt den ene vej og lidt den anden vej, har man taget hul på det, og det havde været interessant, hvis regeringen havde fortsat at tænke i de baner for at gøre den danske energiforsyning og energiproduktion robust over for markedet. Det er det, der vil komme, og det er det, man bør forholde sig til, men man har ikke forholdt sig til virkeligheden, hverken herhjemme, i EU eller i Norden. Vi risikerer med »Energi 21«, som ministeren har taget som bag-

grund for sin redegørelse, fejlinvesteringer, så det brager, og det vil jeg advare meget stærkt imod.

Vi har været inde på diskussionen om teknologispring, der pludselig dukker op, og som vi i dag ikke kan kende noget til, f.eks. fusionsenergi eller andet, som fuldstændig eliminerer den diskussion, vi har nu. Vi får i dag en diffus diskussion, og vi får den sikkert også til næste år, og det understreger egentlig mere, at ingen af os rigtig tør tage et ansvar, ingen rigtig tør påtage sig en forpligtelse over for den dagsorden, der foreligger.

Det er bl.a. også derfor, jeg må sige, at »Energi 21«, der rækker frem til år 2030, ikke kan bruges, som den foreligger, og jeg kunne betvivle, at regeringen evner at lægge den i en model, så jeg kan bruge den.

Når vi så endelig kommer til, hvad man så skal gøre, skal vi gøre, som vi har gjort hidtil. Vi skal følge godt med i den internationale udvikling. Vi skal gøre, hvad vi kan for, at de aktører, vi har på markedet, fortsat er interesseret i at udbygge med den teknologi, som vi alle sammen kender. Det være sig på kul, det være sig på brændselsmix, det være sig på andre ting, for det bliver også en væsentlig del af den fremtidige energidagsorden. I Kina er det kulværker, og i den tredje verden vil det også for en stor del være primitive værker, der skal op at stå. Det allerbedste, vi kan gøre for miljøet, er netop at holde denne teknologi i gang, videreudvikle den og sikre, at de, som ingen andre muligheder har og ikke kan filosofere over vedvarende energi og andet, kan få lov at bruge en teknologi, der er så miljømæssigt ren som vel muligt.

Når vi så endelig vil et eller andet – nu kan jeg se, at trafikministeren er her – har vi et lille forslag liggende om implementering af energiplanerne, og vi har et lille forslag, nr. B 45, liggende, hvor vi ønsker at subsidiere enten benzin eller dieselolie, som vi kender det, med ætanol eller biodiesel. I USA er man nu nede på en fortrængningspris. Ved at tilsætte disse additiver er man nede på en CO₂-fortrængningspris på ca. 200 kr. Det er faktisk ret billigt. Det kan godt være, vi går herhjemme og opererer med 500 og 600 kr., fordi vi ikke tør gå i gang, men teknologien er der til at gøre det; gang på gang har vi set regeringens afvise dette forslag.

Ministeren behandler også olie- og gasreserverne, og det er der sagt mange kloge ting om igennem tiderne. Jeg vil skyde på, at i de sidste 30 år har det vel været sådan, at alle har frygtet

de manglende ressourcer, og i hvilket omfang de er til at få fat på. Igen ser vi, at teknologien har udviklet sig derhen, at summa summarum er, at der aldrig har været konstateret så store reserver som i dag, når det drejer sig om olie, og for den sags skyld slet ikke, når det drejer sig om naturgas. Den er stærkt stigende, og teknologien til at udvinde den gør jo også, at langt større reserver kan bringes frem til overfladen. Jeg ved ikke, hvornår den diskussion ender, men det bliver ikke i min levetid. Jeg tror selv den dag, det holder op, vil man konstatere, at aldrig har man haft så meget olie, aldrig har man haft så meget naturgas, inklusive i Danmark, og det er jo glædeligt.

Planforløbet har vi været inde på, så det skal jeg ikke dvæle ved. Ingen tror på det, og ingen kan sætte sig ind i den tankegang, som regeringen her lægger for dagen.

Men jeg vil alligevel sige, at regeringen med sin fremskrivning gør Danmark lige så afhængig af naturgas, som vi i 1970'erne var af olie, og den signalforvirring synes jeg at regeringen på en eller anden måde er nødt til at tage op og få ændret. Derfor er dagsordenen for regeringen, når vi taler naturgas, at gøre status over, hvilke brændselsmix Danmark skal leve af i fremtiden, og dér er jeg ikke et øjeblik i tvivl om, at naturgassen, som vi allerede ved det i dag, omkring årtusindskiftet vil optage små 30 pct. af vores samlede energiforsyning. Så er vi ved at nå smertegrænsen, og derfor kunne det være meget relevant i 1996 at begynde at lave en plan for, hvordan det øvrige brændselsmix så skal være. 30 pct. baseret på naturgas er for Venstre at se dér, hvor smertegrænsen begynder.

Når man kører så meget videre med naturgas, og det har vi også en vis forståelse for, er problemet jo, at intet i Danmark har været subsidiert på så forskellig vis, hvor selve subsidiedelen, altså den ikkemarkedsorienterede del, har ligget ude i markedet.

Den problematik må nu snart stoppe. Jeg mener altså, at regeringen her må sige, at vi nu må have gassen ned på markedsvilkår. Man er i øvrigt i gang med nogle forhandlinger, der bringer den derned, men det hørte jeg ikke så meget om i den forrige ordførertale. Man skal nu få gassen ned på markedsvilkår, så skal markedet nok fortælle, hvor gassen skal ligge.

Nu har det hjulpet med den fælles gaspolitik, som også Venstre påtager sig sit ansvar for. Vi har nået det, vi ville med decentral kraftvarme. Vi har nået stort set det, som var dagsordenen

op igennem 1980'erne, og nu er tidspunktet kommet til at bringe naturgassen så tæt på markedsvilkår som overhovedet muligt, således at den finder sin naturlige plads i det brændselsmix, Danmark skal leve af i det næste årtusind.

Ministeren nævner meget også som en underbygning af sin egen »Energi 21« om FN's klimapanel og andet, og jeg ved, det vil blive en del af debatten for nogle af partierne her. Jeg må tilstå, at alle disse eksperter, som kører rundt i systemet, er der mange af os, der har oplevet. Jeg tror selvfølgelig også, at eksperter kan nogle ting, men jeg tror egentlig, at det, regeringen langt mere skal satse på, er almindelig sund fornuft og ikke gå efter, hvad skal vi sige, meget flyvske fremtidsideer, som ikke er bæredygtige. Sund fornuft er for Venstre, og dér tror jeg, vi har noget tilfælles, energieffektivisering, det er energiintensitet, det er energistyring, og det er energibesparelser, og det kan alt sammen gennemføres med stort flertal her i Salen, samtidig med at livskvaliteten for den almindelige borger kan bevares.

Det er sådan set det, der er øvelsen. Der er ingen idé i at lave en hel masse ting, som i den sidste ende går ud over livskvaliteten, for så er jeg ret sikker på, at så vil selv den industrialiserede verden bakke ud og sige, at den pris vil man ikke betale.

Derudover beskæftiger ministeren sig i sin redegørelse med en elspareordning, og det er en slags ny energiafgift på 0,6 øre pr. kWh. Jeg kan med det samme sige: Ikke flere afgifter med hjælp fra Venstre, før vi er enige om retningen for dansk energifremtid og dansk energipolitik.

Nu har borgerne energiafgifter, de har CO₂-afgifter, de har svovlafgifter, de har nu tilsyneladende også en ny elspareafgift. Det er alt sammen pålagt med moms. Det er noget rent roderi.

Samtidig er vi i øvrigt ikke særlig enige i, at disse elspareafgifter, der skal bruges til elvarmekonvertering, er brugt rigtigt. Venstre er et af de partier, der fortsat ikke mener, at elvarme er syndigt, så jeg synes, man skal droppe alle disse mange uøkonomiske og dårlige betragtninger, der ligger omkring elvarmekonvertering.

Endelig vil jeg sige, at Danmark skal, som jeg nævnte før, producere el til eksport, hvis vi kan konkurrere, og det skal vi kunne; det er det, som regeringen, og det er det, som Venstre gerne vil klæde den danske energisektor på til, således at det at sælge el bliver en lige så god forretning som mange af de andre produktionsformer, vi har her i landet.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Nu mener jeg sådan set ikke, at livskvalitet har noget at gøre med, at man bruger en masse energi. Det er Socialdemokratiets opfattelse, at den stadig stigende andel af CO₂ i vores atmosfære er en farlig ting. Det er for farligt at spille fandango med det globale miljø. Derfor mener vi også, at den grønne skattereform, hvor man lægger skatten på ressourcer, på miljø frem for på direkte arbejdskraft, skal videreføres. Jeg forstår, at det vil Venstre også godt være med til, når det altså sker på en måde, som de nu kan lide det.

Jeg vil også gerne lige sige om denne her almindelige nedrakning af »Energi 21«, at jeg synes, det lyder mærkværdigt, for egentlig er »Energi 21« jo en fantastisk flot plan med nogle bindende ting i de første 9 år og med nogle gode pejlemærker i overslagsårene, som jeg vil kalde dem. Jeg mener, det er et rigtig godt koncept, der er lavet dér.

Vi kan jo også se, at »Energi 21« har fået en fantastisk god modtagelse mange steder. Elværkerne har endda dristet sig til at sige rosende ting om den, og de vedvarende energi-organisationer, f.eks. Greenpeace, har sagt pæne ting om den. Selvfølgelig vil de gerne have mere. De mener, det er uforvarsomt, sådan som det kører nu. De vil have mere vedvarende energi, og det har de selvfølgelig også ret i at vi skal have.

Dansk Industri skriver her:

»Endelig kom der fornuft i regeringens CO₂-plan. Ros fra Dansk Industri. Det er opløftende, at regeringen slår fast, at den danske miljøindsats for at nedsætte CO₂-udledning skal tilpasses til indsatsen og viljen i andre lande, siger Peter Mikkelsen.«

Altså, der har været en fantastisk god modtagelse af den her plan. Det er en skam, at hr. Peter Hansen-Nord ikke kan lide den, men det kommer nok, når hr. Peter Hansen-Nord vænner sig til den.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Venstre siger åbenbart: Fuld kul på, og lad os producere så meget el, vi overhovedet kan. Det er det, det handler om.

Så synes jeg, at Venstre må forklare sig lidt nærmere. Venstre har sagt god for – ja selv frembragt planen, der hedder »Energi 2000«, som eksisterer i dag og vil gøre det, indtil noget nyt bliver besluttet.

Hvordan kan det dog hænge sammen, det CO₂-regnskab? Det bliver hr. Peter Hansen-Nord nødt til at forklare lidt nærmere. Eller siger Venstre bare – det er nok nærmest det sidste: Vi er helt ligeglade med de dér klimaproblemer; dem vil vi ikke løfte en finger for. Vi vil bare satse på kullene her og elliberaliseringen og så lige meget med klimaproblemer. Det tager vi helt roligt i Venstre.

Det ser ud, som om Venstre er på vild flugt væk fra sin egen energiplan med de udtalelser, der kom i ordførertalen for lidt siden.

(Kort bemærkning).

Lisbeth Arbøl (CD):

Jeg vil også bare lige benytte anledningen til at sige til hr. Peter Hansen-Nord, at måske er det hr. Peter Hansen-Nord, der selv er lidt for luftig og ideologisk nu, når han kalder »Energi 21« for luftig og mangelfuld.

I hvert fald er hr. Peter Hansen-Nord blevet uenig med både Dansk Industri og Børsen. Hr. Glerup har lige læst et citat op fra Dansk Industri, og jeg vil da godt fortsætte med at citere, hvad direktør Peter Mikkelsen fra Dansk Industri siger:

»Der er tale om et gennembrud for de synspunkter, Dansk Industri har slået til lyd for, og vi vil holde regeringen fast på den nyorientering af energipolitikken, som planen er udtryk for.«

Jeg må bare konstatere, at Venstre åbenbart er uenig med direktøren i Dansk Industri.

Børsen skriver dagen efter offentliggørelsen af »Energi 21« – og her må jeg så rose mit eget parti, CD, lidt – at CD's fingeraftryk i planen betyder, at det gentagne gange slås fast, at Danmarks forpligtelser til yderligere CO₂-reduktioner frem til år 2030 er afhængig af den internationale udvikling, hvilket af Børsen betegnes som en stor sejr til CD.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg vil godt fortsætte i forlængelse af noget af det, fru Anni Svanholt sagde, for det, jeg hører mellem linjerne, er, at Venstre er på vej væk fra »Energi 2000«, og det bekymrer mig meget. Jeg vil gerne have en bekræftelse på, at det ikke er rigtigt.

Samtidig vil jeg gerne vide: Hvad skal vi sætte i stedet for, hvis Venstre ikke vil være med til elvarmekonvertering og heller ikke vil være med til eksempelvis energimærkning af huse, som vi talte om i forbindelse med behandlingen

af lovforslaget om energimærkningen? Hvad skal vi sætte i stedet for?

En del af redskabet i »Energi 2000« var netop elvarmekonverteringen. Elvarmekonvertering er en del af en plan, som partiet Venstre selv har tilsluttet sig. Hvordan kan man så stå her på Folketingets talerstol og sige, at man er imod elvarmekonvertering?

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Vedrørende »Energi 2000«: Det kan godt være, at den ikke var blevet lavet, hvis jeg havde været der dengang, men den har jeg ikke taget afstand fra på noget tidspunkt. Vi har haft den oppe til diskussion masser af gange. Der er ikke taget afstand fra den. Målene nås nemt. Det er jo ikke målsætningen i »Energi 2000«, der er problemet. Det er vel de virkemidler, det er de redskaber, man bringer i anvendelse for at nå dem, der kan være alt for dyre, alt for omstændelige og dermed forkerte.

Under samtlige CO₂-diskussioner er der anvist adskillige andre måder, hvorpå målet kan nås, som er blevet klart afvist. Jeg nævnte før beslutningsforslag B 45, som alene giver en 15 pct.-reduktion på CO₂ over for trafiksektoren – afvist fra regeringen to gange i træk!

Der er masser af muligheder og ikke nødvendigvis dem, som regeringen peger på, fordi de muligheder, regeringen peger på, har det stærke incitament: Det, det gælder om, er jo at få det ind over bordet, om jeg så må sige, ind over et socialdemokratisk centralt tænkende skrivebord, og det kan være meget problematisk.

Aktørerne ude på markedet kan sagtens klare de krav, der bliver stillet herinde. Det er der ingen problemer i. Problemet opstår hver eneste gang, det er os, der kommer med anvisningerne på, hvordan de skal gøre det. Det er dér, problemet opstår.

Når der er kommet forskellige positive tilkendegivelser fra erhvervslivet – jamen altså, det er da kun glædeligt for regeringen. Jeg tror egentlig, at de, der har kommenteret det den vej rundt, kun har læst den politiske del, kan man sige, for den lyder jo ikke så slem. Der står ikke rigtig noget, og det lyder jo meget fornuftigt.

Det er, når man kommer til selve planforløbet og skal have implementeret det, at det går galt. Og det er jo ikke sikkert, at alle har læst det så nøjagtigt, som vi andre har gjort. Det er planforløbet, der virkelig kommer til at koste pengene. Og så er jeg ret sikker på, at dér vil Dansk Indu-

stri med flere sige: Det var søreme godt, der var nogle lige til at holde tilbage i snoren, for det her kører da los.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg synes, det kan være meget interessant det dér med at forsøge at finde nogle andre drivmidler til trafiksektoren. Men jeg vil gerne spørge hr. Peter Hansen-Nord: Hvad er det, det koster? Hvor meget er det, det koster, hvis vi virkelig skulle satse på det område? Er det virkelig sådan, at vi vil få en større CO₂-fortrængning ved at investere de penge, vi nu placerer i elvarmekonverteringen, i transportsektoren i stedet for i en ændring af drivmidlerne inden for transportsektoren?

Nej, det ved hr. Peter Hansen-Nord udmærket ikke er tilfældet. Den løsning, som her foreslås fra Venstres side, er ganske enkelt alt for dyr, og jeg forstår ikke, at et ansvarligt parti, i hvert fald på det økonomiske område, som Venstre vil komme med den slags forslag.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Hr. Peter Hansen-Nord prøver her at fortælle os alle sammen, at Venstre stadig væk står ved »Energi 2000«, men det virker ærlig talt ikke særlig overbevisende, når der overhovedet ikke kan nævnes nogen stærke virkemidler.

Hvordan vil Venstre skaffe de 8 pct., som er CO₂-mankoen frem til år 2005?

Hr. Peter Hansen-Nord nævner så noget med nogle biobrændsler. Ja, det kan godt være, at det kan give noget, men det er jo en dråbe i havet i forhold til det, der skal til her. Samtidig undsiger Venstre elvarmekonvertering og vil have mere kul og en højere produktion.

Jeg vil sige til hr. Peter Hansen-Nord, at nu bliver vi altså nødt til at få at vide om bare nogle få virkemidler, som er realistiske. Ellers må jeg sige, at så er konklusionen, at det godt kan være, at Venstre med ord står ved »Energi 2000«, men det hænger altså ikke sammen. Så reelt er det en undsigelse af planen.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Nu bliver jeg nok lagt noget i munden, som jeg ikke har sagt. Jeg har i og for sig ikke stået og snakket om mere kul end det, der er i dansk energiforsyning i dag. Jeg har sagt, at hvis regeringen agter at udfase al kul – og det gør man i

planforløbet, rub og stub, der er ikke noget kul tilbage – hvis det er det, man vil, samtidig med at vi skal ud på et konkurrencepræget, markedsorienteret, liberalt marked, samtidig med at vi ved, at den væsentligste udbygning af elkapaciteten i verden de næste 30 år – og lad mig så endda næsten tillade mig at gå lige så langt frem i tidsperspektivet, som regeringen gør – vil komme til at ske med kul og med a-kraft; kul for en stor del i udviklingslandene. Kina etablerer i dag kapacitet på 14 dage, der svarer til den danske kapacitet.

Altså det er størrelsesordener, kære kolleger, vi har meget svært ved at forholde os til, og derfor er vores diskussion her både i relation til kinesere og til tredjeverdenen og andet diffus. Det er det, jeg gerne vil pege på og sige, at hvis vi har teknologien, hvis vi har den miljømæssige måde at fremstille de her ting på, så er det selvfølgelig det, vi skal holde fast i. Det er dér, vi har et eksportpotentiale, det er dér, vi bedst kan gøre noget for miljøet, i stedet for at de enten køber teknologien et andet sted – det ville være decideret dumt – eller alternativt laver nogle dårlige værker, som vi andre lavede dem for 20 år siden baseret på kul. Det vil gå ud over det samlede klima og vil kunne komme til at gøre ondt.

Elvarmekonverteringen, ja, den har vi været med til et langt stykke af vejen, og det mål har vi også opfyldt. Jeg vil sige til fru Elsebeth Gerner Nielsen, at nu kommer vi ud til smertegrænsen, hvor alle også kan se, at her er prisen ikke engang i orden længere.

Så kan man kritisere beslutningsforslag nr. B 45 om ætanol og biodiesel. Jeg siger bare, at amerikanerne er nede på en fortrængningspris på 200 kr. pr. t CO₂. Hvorfor tør Danmark ikke gå i gang med den udfordring? Det er virkelig noget, der batter noget over for vores trafiksektor.

Så jeg kan ikke følge angrebene. Jeg kan ikke andet end forholdsvis enkelt tilbagevise dem.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Man kan sige, at Venstres energipolitik egentlig er meget klar. Det gælder forretning, først og fremmest forretning og mest mulig forretning og størst mulige frie forhold til forretninger. Og så kan det være ligegyldigt med opnåelsen af og bevarelsen af selvforsyning og andre ting, for det er klart, at det kan man jo ikke gøre, hvis man har solgt alt arvesølv.

Det er sådan set klar tale, og det synes jeg til gengæld står i modsætning til det, hr. Martin Glerup siger. Hr. Martin Glerup forsøger både at puste og have mel i munden forstået på den måde, at når regeringen diskuterer sin energiplan, er det med vægt på CO₂-reduktionen, og det forsvinder lidt i tågerne, hvordan forsyningssikkerheden spiller ind, forstået på den måde, at det var jo vigtigt, som fru Eva Møller sagde før, at hvis man fortsætter, som man gør nu, er gassen sandsynligvis væk, hvis ikke man finder noget, det er den i hvert fald på et tidspunkt, og så skal man ud og hente gas andre steder fra.

Jeg synes, det ville være klarere, hvis man fik en melding om det: at i år 2030 eller på længere sigt, hvordan det nu bliver, før eller senere er det Socialdemokratiets politik, at vi skal hægte vores energiforsyning op på Ruslands store kilder. Hr. Martin Glerup ved jo udmærket godt, at når vi får en gennemgang af, hvor ressourcerne er, så er det dér, forsyningen ligger på meget lang sigt.

Fru Elsebeth Gerner Nielsen var heroppe og sige, at det kan man komme ud af ved en 100 pct.s forsyning med vedvarende energi. Det kan man, men det kræver selvfølgelig også en voldsom energibesparelse. Og det er de to elementer, som gør, at jeg mener, at det, man skal satse på, er to ting, der forener CO₂-målsætningen og samtidig opbevarer en selvforsynings-effekt. Det er, hvis man satser voldsomt på energibesparelser og på en voldsom udbygning af den vedvarende energi, og det er især de store havbaserede vindmøller, som vi har det store potentiale til i Danmark.

Jeg kunne godt tænke mig en lidt klar melding fra hr. Martin Glerup om, hvor energien skal komme fra på meget lang sigt.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til hr. Peter Hansen-Nord vil jeg gerne sige, at Kinas udbygning med kulkraft sådan set skærper presset på de industrialiserede lande til at gå mere væk fra fossile brændsler, så der kan blive plads til, at Kina og den øvrige verden kan udvikle sig og få et energiforbrug, der er om ikke så højt som vores, så dog stærkt forhøjet, for de har jo et meget lavt energiforbrug i forhold til os.

Hr. Bent Hindrup Andersen vil forlange det umulige af Socialdemokratiet, og det er ikke nogen ny situation. Men somme tider kan det

alligevel godt nå sammen, for vi må regne med, at vi skal satse meget voldsomt; det ligger der i både »Energi 2000« og »Energi 21«. Vi skal satse voldsomt på at forøge det ikkefossile bidrag til dansk energiforsyning. Der er ingen, der kan sige, om det er 30 pct., 45 pct. eller 50 pct., der vil blive det rigtige, efterhånden som vi kommer ind i det næste årtusinde.

Men pejlemærket er rigtigt: Vi skal sikre – og det har vi formået indtil nu – forsyningssikkerheden, sikre en god økonomi og sikre miljøet. Det er de tre holdepunkter, vi har. Det er det, Socialdemokratiet vil arbejde for i den fremtidige energipolitik, og det synes jeg nu også nok at andre burde kunne tilslutte sig.

(Kort bemærkning).

Lisbeth Arbøl (CD):

Jeg vil sige til hr. Peter Hansen-Nord, at CD ikke vender sig imod vedvarende energi, men vi er også meget tilfredse med, at planen faktisk understreger, at kul stadig vil være en væsentlig energikilde i Danmark.

Jeg kan godt lide citater, så jeg vil godt citere et par linjer fra side 33 i »Energi 21«, som hr. Peter Hansen-Nord synes er luftig. Der står:

»Det danske elsystem er i vid udstrækning baseret på kul. De danske kulkraftværker er blandt de mest effektive i verden, og Danmark er teknologisk helt i front med udviklingen af nye kedelanlæg med høj virkningsgrad og avancerede miljøanlæg til kulforbrænding med lave produktionsomkostninger.

En del af kulanvendelsen vil som led i kraftvarmeudbygningen, realisering af biomasseaftalen og CO₂-reduktionen skulle omlægges til andet brændsel, men kul vil fortsat udgøre en væsentlig andel af brændselsforsyningen til elproduktion.«

Det ville da være flot, hvis noget af vores teknologi på det område kunne eksporteres til lande som Kina.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Til hr. Peter Hansen-Nord: Vi skal jo holde os til facts.

Omkring bioætanol er det mine oplysninger, at i rå omkostninger koster det 600-700 kr. at fortrænge 1 t CO₂, og hvis man så dér oveni lægger landbrugsstøtten – og den bør man selvfølgelig have med for at få de reelle omkostninger – er vi oppe på 2.000 kr. pr. t fortrængt CO₂ ved at satse på bioætanol.

Når vi ser på elvarmekonvertering, koster det ned mod 0 kr. i de kollektive forsyningsområder, og ude i udkantsområderne, dér, hvor hr. Peter Hansen-Nord altså siger at vi nærmer os smertegrænsen, koster det omkring 200 kr.

Med andre ord er det 10 gange så dyrt at satse på bioætanol, som det er at satse på elvarmekonvertering, og det er baggrunden for, at regeringen, som ønsker en ansvarlig økonomisk politik, fremlægger et forslag om elvarmekonvertering i stedet for at satse på noget så vanvittigt som bioætanol.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

For at tage det sidste først: Det er da selvfølgelig klart, hvis fru Elsebeth Gerner Nielsen alene lader sig orientere af regeringen – jeg har også set de tal, ikke de sidste, hvor vi var oppe på 2.000 kr., men de 600 kr. – at sådan var det for 7-8 år siden; det er da rigtigt.

Men der er jo sket en udvikling, som også er beskrevet i beslutningsforslaget, hvor vi jo opererer med nogle langt lavere priser, i USA som sagt omkring 200 kr. som fortrængningspris pr. t CO₂. Danmark plejer jo at kunne matche en teknologisk udvikling, der foregår i USA.

Altså problemet for mig er blot, at man klart har afvist overhovedet at gå videre med det end til at køre nogle små pilotprojekter, og hvad ved jeg, som ikke rigtig vil noget.

Nu er alle de aktører, der er herhjemme – jeg har nævnt det tidligere; der er 3-4 stykker, der virkelig vil gå kommercielt ind i denne sag – forsvundet ud af markedet, de har lukket butikken; de flytter jo derhen, hvor det kan lade sig gøre. Det er et forholdsvis enkelt forløb, men det kan vi diskutere ved anden lejlighed.

Til fru Lisbeth Arbøl: Jeg forstod problematikken sådan – og det er jo også det, der blev påvist i nogle af diskussionerne, vi har haft i dag: Man kan gå ind i »Energi 21«, og så kan man se det hele. Der står det hele, der står også det, som Lisbeth Arbøl sagde, helt korrekt; så kan man køre videre i planforløbet, og så kan man konstatere, at regeringens plan er, at kul både på varme- og eldelen af det samlede danske energiforbrug skal fases ud år 2030.

Men sådan er »Energi 21« jo bygget op. Der står jo både, at det gør vi, og det gør vi ikke, og det gør vi. Altså – hvid mand bliver ikke kloge-re. Jeg ved ikke, hvem der bliver kloge-re.

Mit problem er, og den politiske dagsorden er, vil jeg sige til fru Lisbeth Arbøl: Hvad bliver

man fanget af en dag? Hvad er det, man bliver fanget af? Og vi er nogle herinde, der har den erfaring, at man altid bliver fanget af worst case – værste eksempel – hvis der er brug for det, og så kan man selvfølgelig selv blade over på den anden side og sige: Jamen der stod jo også noget andet. Men det kan man jo så ikke bruge til noget på det tidspunkt. Det er problemet.

Eva Møller (KF):

Miljø- og energiministerens redegørelse for energihandlingsplan, »Energi 21«, er som selve planen en pose blandede bolsjer. Nogle er gode, nogle er dårlige, og andre er bare lala.

Lad os begynde med et af de gode. Jeg ved jo fra sidst, at ministeren godt kan lide at få ros. Ministeren er ikke indstillet på at opstille nye konkrete mål for CO₂-reduktionen, men vil alene holde sig til det fra »Energi 2000« kendte med en 20 pct.s reduktion i år 2005 i forhold til 1988. Hvis der skal opstilles yderligere konkrete mål, vil det afhænge af de resultater, der nås ved forhandlinger, der frem til 1997 føres i forbindelse med FN's klimakonvention.

Jeg håber, at disse bemærkninger betyder, at ministeren har til hensigt at vælge en løsning, hvor Danmark selvfølgelig lever op til alle internationale forpligtelser, men heller ikke mere. Vi behøver ikke at gå milevidt forud for alle andre. Det koster at være foran, og selv prisen for at fortrænge CO₂ kan blive for stor både i penge og i arbejdspladser, specielt da vi alt i alt ikke bidrager særlig meget til det globale CO₂-udslip her i Danmark. Vi er nu engang kun 5 mio. indbyggere, hvorfor vi også kun er ansvarlige for 0,5 pct. af verdens CO₂-udslip, og også fordi videnskabsmændene trods alt ikke er ganske enige om betydningen af CO₂-udslippet.

Lad mig citere Danmarks førende ekspert på området, professor Willi Dansgaard, der i Berlingske Tidende søndag den 21. april siger:

»Man kan ikke konkludere spor på basis af de seneste 10 års temperaturstigning. Den skal blive større end noget, vi har set før – og det kan måske tage 20 år, siger Willi Dansgaard, der synes, at der er lidt hysteri herhjemme omkring CO₂-udslippet.«

Så vidt en af Danmarks førende eksperter.

Jeg mener derfor, at der på baggrund af den artikel naturligvis er grund til, at vi skal være på vagt i Danmark, at vi skal følge udviklingen, at vi skal leve op til alle internationale forpligtelser, men så heller ikke mere. Viser det sig, at det bliver muligt at konkludere, så kan vi jo altid

stramme yderligere op på baggrund af den fornuftige ageren, vi allerede er i gang med og har været siden de borgerlige regeringers tid.

Det er svært at spå, især om fremtiden, sagde allerede Storm P., og det er vel det, vi gør med alle energiplaner. Derfor er det både godt og rigtigt, at de justeres og ændres med jævne mellemrum og tilpasses den aktuelle udvikling for at pege videre mod fremtiden.

Derfor er det vigtigt for Det Konservative Folkeparti, at vi fortsat holder os for øje, at politikerne har det overordnede, men også kun det overordnede ansvar. Det vil sige, at vi skal udstikke rammer, der sikrer, at befolkningen altid og under alle forhold har tilstrækkelig energi, at der betales en fornuftig pris for energien, og at den produceres og anvendes miljømæssigt forsvarligt. Men vi skal lade branchen om at udfylde disse rammer; det er de langt bedre til, end vi politikere er.

Vi ønsker stor forsyningsikkerhed i Danmark på energiområdet. Det kræver et passende miks af flere brændsler, men det er det min hensigt at komme nærmere ind på under forespørgselsdebatten.

Vi ønsker tillige om muligt at være selvforsynende, og derfor skal der også sættes på vedvarende energi. Det lægger planen da også op til med et mål på ca. en tredjedel vedvarende energi i år 2030. Målet lyder måske ikke helt umuligt at realisere, men en del af midlerne er i øjeblikket ikke rentable, så her kræves der en stor forsknings- og udviklingsindsats, og til det vil vi gerne tilsige vor fulde støtte. Og så vil vi i øvrigt håbe på teknologispringet for at være sikre på, at vi når målet.

Jeg har med tilfredshed lagt mærke til, at der er en opblødning på vej i spørgsmålet om vindmøller. Landet skal ikke længere, nu hvor vi er på vej til at få alle elledninger i jorden, plastres til med vindmøller, og vi agter at holde ministeren fast på – hvis man ellers kan holde nogen fast på noget efter at have læst redegørelsen og dens mange selvmodsigende ting – men vi agter alligevel at holde ministeren fast på, at der skal tages hensyn til landskab, udsigt og støj gennem lokalplaner, at gamle møller skal udskiftes, at elværkerne skal bygge en del af møllerne, og at havplacering er en god mulighed.

Også på området vindmøller handler det jo nemlig om både at sikre arbejdspladser, eksport og det lokale miljø.

Hvis vi skal nå den ønskede CO₂-reduktion, skal der også sættes på biomasse, hvorfor vi

fortsat skal realisere biomassebehandlingsplanens overordnede mål, men måske, som ministeren også selv nævner, erkende, at vi gik for meget i detaljer, da vi udarbejdede planen. Vi glemte, at politikerne kun skal udstikke rammerne, men ikke fylde dem ud.

Derfor er Det Konservative Folkeparti indstillet på, at vi måske kan se på vægtningen af de forskellige typer biomasse i forhold til hinanden. Men jeg skal i den forbindelse understrege, at det er helt klart, at vi på ingen måde ved ændringer i biomassebehandlingsplanen økonomisk må genere de aktører både blandt producerer af halm og på værkerne, som har investeret i tillid til, at biomassebehandlingsplanen gælder, så en justering kan kun komme på tale for fremtidige aktører.

Jeg skal heller ikke undlade at nævne, at Det Konservative Folkeparti også meget gerne så, at der var en åbning på vej i spørgsmålet om biobrændstoffer. Vi tror, at der er en stor fremtid her, og vi havde håbet, at vi kunne have fået flertal for at gennemføre midlertidige afgiftslettelser for biobrændstoffer. Men det skulle altså heller ikke lykkes i denne omgang.

Det er også nødvendigt at se på andre vedvarende energikilder end dem, vi kender i øjeblikket, dvs. på både solvarme, solceller, geotermisk energi, bølgeenergi, brændselsceller og alt, hvad der ellers er af muligheder. Det er vi med på.

Vi er også med på fortsat at arbejde med energieffektivitet. Jeg vil i den forbindelse sige, at det er tankevækkende, at vi på EU-plan kunne spare 13-14 pct. af CO₂-udslippet, hvis alle de øvrige lande gik over til det kraftvarmekoncept, som vi bruger i Danmark, og som vi naturligvis fortsat skal udbygge og fortsat skal forsøge at eksportere til det øvrige EU.

Vi har i anden sammenhæng i forbindelse med lovgivning her i Tinget haft en diskussion om elliberalisering, og da sagde jeg, at Det Konservative Folkeparti var tilhænger af elliberaliseringen, så det gentager jeg bare her. Jeg havde også den dag nogle betæneligheder vedrørende den faste Storebæltsforbindelse. Dem har vi naturligvis fortsat, og dem vil jeg bore i i forbindelse med udvalgsarbejdet om elliberaliseringen.

Med hensyn til transportsektoren har jeg noteret mig, at ministeren er indstillet på at fastholde trafikhandlingsmålene fra Trafik 2000, dvs. at stabilisere CO₂-udledningen i år 2005 og at reducere den med 25 pct. inden år 2030. Den målsætning er vi enige i, og vi mener også, den

kan nås, hvis man effektiviserer transportmidlerne, fremmer anvendelsen af hensigtsmæssige og miljørigtige transportformer.

Men for os er det vigtigt tillige at understrege, at vi ikke kan acceptere, at man når en benzinpris, som er utrolig høj. Vi ønsker fortsat fra Det Konservative Folkepartis side, at det skal være muligt at have beboelse overalt i det danske land og dermed også i landdistrikterne. Og vi ønsker ikke benzinpriser og afgifter i Danmark, som ligger langt, langt over det tyske niveau.

I øvrigt tror jeg på, at der er en fremtid for elbilen. Jeg har set, at en lang række firmaer, også seriøse og velrenommerede som f.eks. General Motors, planlægger at komme på markedet med elbiler i løbet af dette eller næste år, biler, der er i stand til at køre rimelig langt og har en fornuftig økonomi. Jeg mener, at vi på mange områder skal satse også på el i forbindelse med såvel kollektiv som individuel transport.

Det er igennem hele ministerens plan et afgørende træk, at CO₂-udslippet sænkes. Det er vi enige i, og vi skal nå målene, som vi har sat os i Det Konservative Folkeparti og i resten af Folketinget.

Men jeg vil på den anden side gerne understrege – og det har vi jo også tidligere diskuteret – at for Det Konservative Folkeparti er det ikke nødvendigvis således, at en CO₂-reduktion udelukkende skal ske i Danmark. Vi ville være meget interesserede i, om man kunne finde en måde at begrænse CO₂-udslippet på f.eks. gennem joint implementation.

Vi mener, at vi med de mange støtteordninger, vi har i vores miljøstøtteprogram, både til Østlandene og til udviklingslandene, bidrager væsentligt til at forbedre såvel disse landes lokale miljø som det globale miljø. Det sker, fordi vi eksporterer knowhow og værker, som miljømæssigt er langt bedre end de eksisterende. Og det var vel rimeligt, om en del af den CO₂-besparelse også kom Danmark til gode.

I øvrigt skal jeg også understrege, at tanken om et lige stort og ens CO₂-udslip for alle borgere i hele verden vel ikke er ganske rimeligt, da vi bor under meget forskellige klimatiske forhold og har meget forskellige ydre muligheder f.eks. for at udnytte vandkraft eller solenergi. Jeg synes, det var rimeligt, hvis man alt i alt globalt kunne se på en form for miljøbelastningsindeks, og det ville naturligvis betyde, at vi i Danmark også skulle have goodwill for, at vi forurenere meget lidt med SO₂ og NO_x, da vi har verdens bedste røgrensningsteknik, en teknik,

som vi i øvrigt også eksporterer til andre lande til gavn for miljøet.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg synes, der var mange interessante elementer i fru Eva Møllers tale, og den var jo lidt mere nuanceret end Venstres indlæg, må man sige.

Der var bl.a. bemærkningerne om elbiler. Det indgår jo netop i trafikhandlingsplanen, at der skal laves forsøg med elbiler i større skala. Og det er unødvendigt at gå til USA for at finde elbiler; de bliver jo produceret i Danmark, så det ligger jo lige for.

Men det, som kaldte mig på talerstolen, var, at jeg godt kunne tænke mig at vide, om Det Konservative Folkeparti ikke anser CO₂-problematikken for at være et problem.

Der blev henvist til udtalelse fra en forsker om de sidste ti års klimapåvirkning, og der vil jeg sige, at det er klart, at på ti år kan man ikke se nogen udviklingstendenser i de hundredvis eller millioner af års udvikling som sådan. Det giver jeg fru Eva Møller fuldstændig ret i.

Men det er jo en kendsgerning, at drivhusgaskoncentrationerne er fortsat med at stige, og at Det Internationale Klimapanel med adskillige hundrede videnskabsmænd advarer, løfter pegefingeren og siger, at vi løber en alvorlig risiko for vores klima og for, at klimaforholdene løber grassat, hvis man bliver ved med at poste så meget CO₂ ud i atmosfæren.

Jeg synes, det er meget skræmmende, hvis det er sådan, at vi ikke kan være enige om, at vi skal bruge forsigtighedsprincippet i en sådan sag.

Man siger også, at samlet vurderet peger ændringerne imod en skelnelig menneskelig påvirkning af det globale klima, og i den forbindelse mener jeg, at vi har en forpligtelse til at tage de rigtige beslutninger.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Fru Eva Møller siger på den ene side, at Danmark skal leve op til de internationale krav, og på den anden side, at Danmark ikke skal gå foran. Jamen hvordan skal det hænge sammen, fru Eva Møller?

De internationale krav – hvis det er dem, der tænkes på – handler jo om, at vi i Danmark skal leve op til anbefalingerne fra Klimapanelet; men det var måske ikke det, fru Eva Møller tænkte på i den her forbindelse? Klimapanelet siger jo, at vi skal reducere udslippet med 50 pct. frem til

år 2030 blot for at stabilisere drivhusgasserne i atmosfæren på den anden side af år 2000.

Jeg kunne godt få det indtryk af det, fru Eva Møller sagde – henholdende sig til en dansk forsker – at nu skulle vi bare se tiden an, og vi skulle nærmest vente, indtil vi kunne se nogle markante klimaforandringer. Vi mener altså, at det er meget vigtigt, at Folketinget siger klart og tydeligt, i hvilken retning vi skal gå, og at Folketinget pålægger regeringen, at vi får den mål-sætning, så man kan gå til de internationale for-handlinger og tale klart og tydeligt.

Jeg kunne godt få det indtryk af det, fru Eva Møller sagde, at selv om Danmark jo altså er storproducent af CO₂, så skal vi ikke gå foran, vi skal ikke tage de første skridt, vi skal blot sidde og vente på, at alle de andre foretager sig noget. Ja, sådan kan man jo sidde og vente på hinanden i lang tid, hvor ingen vil tage det første skridt.

Vi er i hvert fald i Danmark forpligtet til at tage de første skridt, fordi vi bidrager med et så stort CO₂-udslip pr. indbygger. Det er klart, at vi skal tage de første skridt, for ellers kan vi jo ikke forlange, at andre vil tage Danmark alvorligt.

(Kort bemærkning).

Lisbeth Arbøl (CD):

Jeg vil gerne sige, at med hensyn til joint implementation, altså investeringer i udlandet, er jeg meget enig med fru Eva Møller. Disse investeringer i udviklingslandene, f.eks. Østlandene, kunne betyde CO₂-besparelser op til ti gange billigere, end hvis de samme penge investeres i Danmark, altså op til ti gange mere miljø for pengene. Og det synspunkt støttes faktisk kraftigt af tunge folk i Dansk Industri, i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, i Dansk Metalarbejderforbund, i Elsam og i Danske Elværkers Forening.

Selvfølgelig skal vi arbejde aktivt med vore egne opgaver her i Danmark. Men fru Eva Møller kan være overbevist om, at CD til stadighed vil presse på for, at vi sætter ind dér, hvor vi får mest miljø for pengene, og det vil vi selvfølgelig gøre i den fortsatte implementering af Energi 21.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Det er til hr. Martin Glerup vedrørende CO₂-reduktion: Jeg vil godt lige slå fast igen for en sikkerheds skyld, for at det ikke skal være gået fejl i æteren her, at jeg ikke her i dag har taget

afstand fra Energi 2000 og heller ikke agter at gøre det. Det tror jeg jeg har sagt tidligere.

Men samtidig må jeg dog spørge hr. Martin Glerup: Med den udredning og den frygt og det skræmmescenarie, som hr. Martin Glerup kommer frem med, vil jeg da gerne høre, hvordan det går med regeringens bestræbelser på, at man i fællesskab i et eller andet regi – det være sig EU eller andre steder – kommer videre med nogle fælles tiltag, som virkelig batter noget.

Diskussionen var oppe i 1990, hvor man – det var godt nok før, man selv kom til regeringsmagten, men man havde et alternativt flertal uden om den siddende regering – forklarede vidt og bredt, at hvis Danmark gik foran, så ville resten af Europa hurtigt følge efter. Det har vi hørt en del om. Jeg vil gerne høre, hvor langt man er nået fra regeringens side med at få koordineret de her ting i dag, hvor vi skriver 1996. Det er seks år siden, man fortalte om, hvordan udviklingen ville gå, og derfor vil jeg gerne bede om en kort statusredegørelse for, hvordan det går med disse fælles initiativer til fælles afgifter, fælles implementering og andre tiltag, der kunne reducere CO₂-udledningen mærkbart.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Lad mig indlede med at sige til hr. Martin Glerup, at jeg er vel vidende om, at der også findes et dansk firma, måske endda flere, der producerer elbiler. Jeg sagde »bl.a. General Motors«, fordi det er sådan et kendt, stort og seriøst firma, som også tror på, at det kan lade sig gøre.

Jeg skal så sige, at når jeg citerede en dansk forsker, som er en førende ekspert, så er det jo kendt, at han er ekspert og har fået miljønobelprisen for nogle undersøgelser af Grønlands indlandsis og altså dermed har været langt tilbage – så langt tilbage, som iskernen nu rækker – for at finde ud af, hvordan klimaet har forandret sig. Så der er altså ikke tale om, at Willi Dansgaard baserer sine udtalelser alene på, hvad der er sket igennem de sidste ti år. Han er langt, langt mere tilbage i tiden, også længere end stort set alle andre forskere er, netop fordi han baserer sig på studiet af iskernerne på Grønland.

Det, der er interessant, og som vi ikke tager højde for, og som han mener er nok så væsentligt, er spørgsmålet om havstrømmene, og det kunne jo så være interessant at se på. Men jeg er godt klar over, at havstrømmene selvfølgelig er

mindre interessante at diskutere for Socialdemokratiet, for vi har ikke selv nogen mulighed for at gå ud og vende en havstrøm, mens vi naturligvis kan bestemme, hvilket brændsel vi bruger her.

Jeg skal så sige til hr. Martin Glerup, at det jo så kunne være interessant, hvis man gjorde noget i EU for at få udbredt det danske kraftvarmekoncept til resten af EU-landene. Vi får jo understøttelse af vide, at hvis bare vi gør noget, så følger resten af verden efter.

Det samme vil jeg gerne sige til fru Anni Svanholt, som jo var indstillet – eller i hvert fald var hendes parti det – nøjagtig ligesom hr. Martin Glerups parti på CO₂-afgifterne. Da vi skulle indføre dem, hed det jo: Indfør dem nu bare i Danmark, så følger resten af verden efter. Nu har vi haft CO₂-afgifterne i Danmark i masser af år til skade for erhvervslivet med konkurrenceforvridninger og med en forfærdelig masse bureaukrati, men er resten af verden fulgt efter? Jeg har ikke set det endnu.

Og så skal jeg sige til fru Anni Svanholt, at det, jeg sagde – og det står jeg fast ved – var, at Danmark skulle leve op til alle internationale aftaler. Klimapanelet er ikke nogen aftale. Det vil muligvis komme, når man forhandler Klimakonventionens tillæg i 1997, og så vil vi naturligvis også leve op til det, hvis det bliver nødvendigt.

Endelig skal jeg sige til fru Lisbeth Arbøl, at jeg er glad for tilslutningen til joint implementation. Det, der stadig væk er problemet, er blot, at hvis vi nedbringer CO₂-udslip igennem joint implementation eller ved eksport til ulandene, godskrives det stadig ikke Danmark, men udelukkende ulandene. Så vi mangler det dér med joint, vi har kun fået implementation.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til fru Eva Møller vil jeg sige, at efter min opfattelse er dansk erhvervsliv godt tjent med, at der er lagt en god, hård miljøprofil, sådan at man er kommet forud på adskillige teknologier i den anledning.

Med hensyn til vores virke i Østeuropa og den tredje verden kører der jo faktisk – eller der er givet tilsagn om dem – 200-300 projekter i Østeuropa. Danmark er i den heldige situation, at vi via Miljø- og Katastrofefonden har afsat op mod 1 mia. kr. til den tredje verden og Østlandene, så derfor kan vi sætte handling bag ordene, og vi gør det også på det her område.

Hr. Peter Hansen-Nord ønsker at få en uddybende forklaring på, hvad Danmark gør inden for EU. Her inden for de 2 minutters taletid kan jeg da sige, at vi jo til stadighed har lagt pres på de andre EU-lande for at få flertalsafgørelser på miljøområdet, og vi presser på for at få CO₂-afgifterne igennem på fællesskabsplan. Jeg mener, at det er noget, der indgår i regeringskonferencen, at vi foretager den prioritering, og jeg er helt overbevist om, at man fra de øvrige EU-landes side bliver nødt til at gøre noget ved det her problem, også med afgifter, for det hjælper altså ikke nok, at man bare kører los.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Det var jo interessant at høre fru Eva Møllers svar om, at Danmark skal leve op til internationale aftaler. Jeg må spørge fru Eva Møller, om det så også betyder, at De Konservative vil gå ind for, at Danmark også skal fastsætte bindende reduktionsmål for år 2010 og 2020, for det er faktisk aftalt på det seneste møde i Berlin i 1995 i Klimakonventionen. Betyder det, at De Konservative er med til, at Danmark fastsætter bindende reduktionsmål for CO₂ i dag, sådan at Danmark klart kan leve op til den aftale, der er indgået i 1995 i Berlin og dermed møde op med sine bud på mødet i 1997?

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Nu har jeg i seks år hørt om en fælles strategi omkring CO₂ i EU-regi. Jeg er tilfreds med, at regeringen melder tilbage, at man arbejder på nogle fælles strategier.

Det, jeg er meget utilfreds med, er, at vi nu på sjette år har kørt med nogle CO₂-afgifter, der i mellemtiden er konverteret til nogle grønne afgifter, uden at regeringen kan løfte bare den mindste flig af sløret for, hvornår man forventer, at man i fællesskab i EU kan komme igennem med noget, som ligner dansk industri i denne her forbindelse.

Jeg har i modsætning til hr. Martin Glerup det indtryk, at vi er længere væk fra en fælles CO₂-afgift, end vi nogen sinde har været. Og nu er der gået seks år. Giver det anledning til, at regeringen vil overveje sin afgiftspolitik, de grønne afgifter, der, som fru Eva Møller så rigtigt sagde, er ved at pine og plage livet af dansk industri, både administrativt og pengemæssigt? Vi har jo ikke set slutresultatet endnu, når de først bliver administreret ud og girokortene lig-

ger i de forskellige industrier. Regeringen må jo snart kunne komme til en afklaring. Nu er der gået seks år, uden at der er sket noget, så vi venter jo spændt på, at denne afklaring kommer.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Må jeg sige til hr. Martin Glerup, som jeg før sagde til fru Lisbeth Arbøl, at jeg er utrolig tilfreds med, at Danmark gennem sin bistand såvel til Østlandene som til udviklingslandene har et miljøstøtteprojekt og dermed bidrager til, at det globale miljø får det bedre. Men det, jeg savner, er det dér med, at vi også får en fordel af det med hensyn til det danske CO₂-udslip. Vi har implementation, men hvor har vi joint, altså fællesskabet om det, så vi kunne dele det med det pågældende udviklingsland eller det pågældende uland? Det er jo det, vi stadig væk mangler.

Så skal jeg sige til hr. Martin Glerup, at nu får vi jo snart sommerferie, og så kunne det da være, at hr. Martin Glerup skulle bevæge sig uden for sit eget valgområde og besøge nogle virksomheder. Der er i hvert fald mange i mit valgområde, som klager over, at disse grønne afgifter er utrolig konkurrenceforvridende, og at de er ufattelig bureaukratiske. Hele gartnerierhvervet, for nu bare at tage ét erhverv, klager over, at det er på vej til at slå dem ihjel; så den danske industri er altså ikke entydigt begejstret for det.

Og så skal jeg sige til hr. Martin Glerup og fru Anni Svanholt i fællesskab, at det, der er mit problem, er det samme problem, som hr. Peter Hansen-Nord har, nemlig at vi fra de to partiers repræsentanter, da vi indførte CO₂-afgiften – og det får vi også nu med de nye afgifter – fik at vide: Lad endelig Danmark lave nye afgifter, lad endelig Danmark gå foran, så følger de andre efter.

Hr. Martin Glerups svar for et øjeblik siden var: Jamen, jeg tror, de andre bliver nødt til at følge efter. Det var det også for seks år siden. Jeg har ganske vist hørt, at troen kan flytte bjerge, men jeg ville være glad for at se det bevist i virkelighedens verden og ikke bare høre, at hr. Martin Glerup tror, det er således.

Jeg skal sige til fru Anni Svanholt, at spørgsmålet om at lave bindende aftaler for CO₂ i forbindelse med næste del af Klimakonventionen jo afhænger af, på hvilket niveau man vil lave CO₂-reduktionen. Hvis man vil op på en CO₂-reduktion på 50 pct. inden år 2030, så står

vi af saglige grunde af, for det tror vi ikke sagligt kan nås.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at vi både skal feje for egen dør og desuden skal hjælpe i Østeuropa og den tredje verden. Det er den kombination, som er mest gavnlige for miljøet og dermed for vores fælles klima.

Så omkring problematikken om det danske erhvervsliv, der er så forfærdelig hårdt ramt: Ja, jeg må sige, at da vi indførte CO₂-afgiften i sin tid, blev det proklameret, at dansk erhvervsliv ville gå rabundus, gå nedenunder og hjem; men jeg synes, at det kan knibe med at se pessimismen i erhvervsfolkernes ansigter. De har jo stort set aldrig haft det bedre, end de har det for øjeblikket, på trods af CO₂-afgifter, på trods af det ene og det andet. Det er da herligt at kunne gratulere dansk erhvervsliv med, at man kan klare det, at selv om man får nogle miljørigtige afgifter, så kan man leve op til det og alligevel – og måske netop derfor – klare sig vældig godt i konkurrencen.

Omkring garnterierhvervet var det min opfattelse – men jeg kan have taget fejl – at vækstlysproblematikken var blevet løst.

Og jeg kan ikke dy mig for sige, når vi får de store General Motors-fabrikker bragt ind i billedet: Hvorfor skal man købe elbiler hos General Motors, hvis man kan gøre det hos fabrikken i Hadsund? Det er bare et spørgsmål til fru Eva Møller.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Det må man da sige var klar tale fra fru Eva Møller. De Konservative siger, at man ikke vil leve op til en 50 pct. CO₂-reduktion i 2030. Det vil altså sige, at De Konservative ikke tager klimaændringerne særlig alvorligt, for det er jo faktisk et minimum, vi skal i gang med, for at vi ikke skal se kommende miljø- og naturkatastrofer.

Det, det handler om, er måske ikke os, der står her, men det handler jo om vores efterkommere, og vi er i hvert fald stærkt optaget af – og synes også, vi har en forpligtelse til – at træffe nogle langsigtede beslutninger; men det er De Konservative åbenbart ikke optaget af. Det er en klar melding, at man siger det i dag. Vi er i SF helt grundlæggende uenige. Vi mener, at det er vigtigt, at Danmark bruger klar tale og får en national målsætning.

Vi mener også, det er en kæmpe fordel for hele samfundet at få det at vide. Der skal en meget stor omstilling til i hele samfundet. Vi har tiden til det nu, men hvis vi venter 10-15 år, så har vi ikke længere tiden, og så risikerer vi, at der skal bruges meget ubehagelige indgreb og midler. Det ønsker vi ikke, vi vil gerne have en rolig, langsom omstilling, og det mener vi også at erhvervslivet på alle måder kan være tjent med.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg skal bare ganske kort sige til hr. Martin Glerup, at nu er jeg jo konservativ, mens hr. Martin Glerup er socialdemokrat, og det kunne aldrig nogen sinde falde en konservativ ind at diktere, hvor der skal købes elbiler. Vi er for det frie forbrugsvalg også med hensyn til elbiler, så det står enhver frit for at købe en dansk produceret, en amerikansk produceret eller en tysk produceret. Det synes vi bare er fint.

Jeg skal kun sige, at vi jo desværre har haft nogle negative erfaringer med dansk producerede biler, og derfor nævnte jeg, for at nu ikke nogen skulle sige til mig, at det var ganske useriøst at tro, at man kunne producere biler i Danmark, som fungerede udmærket, at der også i lande uden for Danmark, som havde erfaring med at producere biler, der kunne køre i årevis, var den samme tanke.

Til fru Anni Svanholt skal jeg sige, at der lå ikke i det, jeg sagde, noget om, at Det Konservative Folkeparti ikke er optaget af klimaproblemerne; men i Det Konservative Folkeparti ønsker vi at handle på en saglig baggrund, og vi føler os altså ikke ganske overbevist om, at den saglige dokumentation er i orden. Når vi læser andre rapporter end dem, der kommer fra Klimapanelet, og dem, som regeringen og SF har læst, så ser vi altså, at der er forskere, der sætter spørgsmålstegn ved, om udviklingen går sådan.

Derfor siger vi: Så lad os da agere, sådan som vi har gjort nu med Energi 2000, og også gerne med en yderligere sænkning af CO₂-udslippet, men ikke med så drastisk en sænkning, som fru Anni Svanholt lægger op til. Det mener vi ikke der er belæg for.

Jeg skal også sige, at det må stå ganske for fru Anni Svanholts regning, når hun mener, at de indgreb, der på nuværende tidspunkt er foretaget over for den danske industri og den danske forbruger, ikke har været alvorlige og mærkbare. Jeg er da glad for, at jeg ikke har den hold-

ning, at jeg vil sige, at hvis det kommer til at gå meget hurtigere endnu, så vil vi få store og alvorlige problemer, og det er min baggrund for ikke at ville gå så drastisk til værks så hurtigt, som fru Anni Svanholt ønsker det.

Anni Svanholt (SF):

Da miljø- og energiminister Svend Auken i februar sidste år afgav sin redegørelse om Energiplan 2000 til Folketinget, kunne vi alle konstaterer, at resultaterne haltede langt bagefter målet om 20 pct.s CO₂-reduktion i år 2005.

Redegørelsen fastslog, at der i hvert fald manglede 5-6 pct., forudsat at alle tidligere beslutninger blev gennemført, ja, i virkeligheden måske endnu mere. Det viste sig altså, at der var et kolossalt behov for at få strammet op på virkemidlerne for at nå målet.

Det var derfor, Folketinget i den efterfølgende forespørgselsdebat, som var rejst af SF, pålagde regeringen at indføre grønne afgifter for erhvervene. Derudover lovede miljø- og energiministeren, at der ville komme en handlingsplan inden udgangen af 1995 med konkrete forslag til, hvordan målsætningen på 20 pct.s CO₂-reduktion kunne fastholdes og gennemføres.

Folketinget vedtog som bekendt den grønne afgiftspakke for virksomhederne lige inden sommerferien sidste år. Gennemførelsen af disse afgifter, som er trådt i kraft pr. 1. januar i år, skulle kunne give en CO₂-reduktion på 4,5 pct. Det blev til en mindre CO₂-reduktion, end SF havde satset på, men det blev dog til et væsentligt bidrag til CO₂-reduktionen, et helt nødvendigt bidrag, så de 20 pct.s CO₂-reduktion reelt skulle kunne nås i år 2005.

I SF kunne vi også være tilfredse med, at det omsider er lykkedes os efter mange års kamp at få indført grønne afgifter for virksomheder. Den resterende CO₂-manko på 1-2 pct. skulle så sikres af miljø- og energiministerens handlingsplan, som skulle komme inden udgangen af 1995.

Men hen på efteråret meddelte miljø- og energiministeren så, at det ikke var muligt at nå at revidere »Energi 2000« med udgangen af 1995. Budskabet var nu, at der ville komme et udspil for vedvarende energi inden jul, og derefter ville revisionen af »Energi 2000« komme i foråret 1996, hvor også trafikområdet ville blive inddraget. Det var altså en udskydelse af konkrete initiativer.

I november kom miljø- og energiministeren så med et længe ventet udspil for vedvarende

energi, et godt udspil, men udelukkende på det overordnede plan med bl.a. mål for vindmølleudbygningen både til lands og til havs frem til år 2005. Gode mål, men egentlige lovforslag har vi endnu ikke set mange af bortset fra loven om fremme af solvarme, som blev vedtaget inden jul, og loven om elværkernes pligt til at aftage el fra decentrale kraftvarmeanlæg.

Hele dette handlingsforløb, som jeg her har opregnet, viser, at regeringen gang på gang har udskudt den lovede konkrete handlingsplan. Vi har i SF længe ventet på en visionær, handlekraftig og stærk energiplan som afløser for »Energi 2000«. Især efter de allerseneste alarmerende forudsigelser om klimaændringer, der kom fra FN's klimapanel i december 1995, forventede vi, at regeringen, når den nye energiplan så endelig kom, ville give et klart, overbevisende og fremsynet svar på klimaproblemerne. »Energi 21«, som den hedder, kom, men den blev for os en skuffelse.

For det første giver »Energi 21« intet klart svar på verdens klimaproblemer. Der er ikke forslag om en ny national målsætning på 50 pct.s CO₂-reduktion i år 2030. Miljø- og energiministerens debatoplæg, »Danmarks Energifremtider«, viste ellers, at det godt teknisk kan lade sig gøre at nedbringe CO₂-udslippet som anbefalet af klimapanelet. Den politiske vilje er ikke til stede i regeringen.

For det andet er der ikke forslag til effektive virkemidler, så CO₂-mankoen, som nu er på 8 pct. i forhold til målsætningen på en 20 pct.s reduktion, reelt kan fjernes.

Det handler om transportområdet. Her er de foreslåede virkemidler helt utilstrækkelige i forhold til den forventede voldsomme CO₂-stigning på op til 16 pct. for trafikken i 2005. Med andre ord kan man sige, at den CO₂-reduktion, der skaffes i energisektoren, meget hurtigt bliver sat over styr af trafikken, der kører derudad. Hvis der ikke kommer helt andre initiativer på banen, bliver det helt umuligt at nå CO₂-målet på 20 pct. i år 2005.

Der er dog nogle gode intentioner i planen, og det vil jeg også gerne fremhæve. Her skal nævnes målsætningen for udbygning med vedvarende energi med i gennemsnit 1 pct. om året, svarende til en forøgelse til ca. 35 pct. i år 2030, energibesparende foranstaltninger i kommuner, amter og staten samt elspareordningen, som udliciterer forskellige elspareprojekter.

Men mange væsentlige beslutninger bl.a. om økonomiske styringsmidler er udskudt, og det

er uvist, hvornår de kan træffes og virkeliggøres med den siddende regering, og det er præcis svagheden ved planen.

Et væsentligt lyspunkt er imidlertid, at regeringen nu vil gennemføre SF's forslag om et råd for bæredygtig udvikling og vedvarende energi som afløser for VE-rådet, Elsparerådet og Elspareudvalget. Vi har længe savnet et uafhængigt, slagkraftigt råd for vedvarende energi, som kan stimulere den folkelige debat.

Vi kan se, at der faktisk ikke har været nogen folkelig debat om »Energi 21«, og det synes jeg er kedeligt. Befolkningen skal med, når vi diskuterer disse væsentlige spørgsmål, og der er brug for nogle, som vil være med til at stimulere den folkelige debat hele tiden, så vi kan føre debatten om vores fælles energifremtid på et grundlag, som giver en seriøs debat, der virkelig når ud til den mindste krog.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Jeg har tre spørgsmål til SF's ordfører:

Vil SF følge alle de af klimapanelet foreslåede anbefalinger af mål og midler? Det ser ud til, at FN's klimapanel er sådan en meget fornem instans for SF. Jeg vil høre, om SF kan garantere, at klimapanelet ikke ændrer opfattelse. Har de nu fundet sandheden? Og så er mit tredje spørgsmål: Vil SF prioritere indsatsen mod klimaændringer, som Det Konservative Folkeparti opfatter som det største miljøproblem? Vil man prioritere sådan, at den største trussel ofrer man de fleste kræfter på, eller er der nogen indsats, som man vægter højere end andre?

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Når jeg tager ordet, er det, fordi der var et enkelt udtryk, som fortjener en bemærkning. Det var udtrykket, sådan som jeg hørte det, at der ikke var politisk vilje til at lave en ordentlig energiplan. Det vil jeg godt dementere, for selvfølgelig er der det. Vi har jo netop fremsat et lovforslag om energisyn og energimærkning af hver eneste bolig, hver eneste bygning i Danmark. Det skulle kunne give 1 pct.s reduktion. En række andre initiativer er listet op i »Energi 21«, så jeg mener, at det er lidt uretfærdigt.

Så spørger jeg også: Hvor i verden findes der bedre og mere miljørigtig energipolitik end i Danmark? Det vil jeg gerne vide.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Først til hr. Niels J. Langkilde, som spørger, om SF vil følge klimapanelet. Vi har lyttet meget til det, der er blevet sagt fra klimapanelets side, og det mener vi faktisk at der er meget god grund til. Det er et arbejde udført af 2.500 forskere eller noget i den retning igennem meget lang tid, og de er nået frem til at fortælle os, at det ser ud til efter de nuværende vurderinger, at blot for at vi skal kunne stabilisere – altså ikke noget med at reducere koncentrationen af drivhusgasser i atmosfæren, nej, bare stabilisere – og for at undgå farlige klimaændringer, anbefaler de, at vi skal reducere med 50 pct.

Vi har faktisk ikke nogen grund til og kan heller ikke henvise til anden ekspertise, som skulle være bedre. Men jeg kan så forstå, at De Konservative sætter spørgsmålstegn ved, at et så stort antal forskere har brugt meget lang tid på at arbejde med dette væsentlige spørgsmål. Vi finder altså ingen anledning til at betvivle det, og skulle der være en lille usikkerhed, mener vi altså til trods for det, at vi bliver nødt til at handle i dag. Vi kan ikke bare blive ved med at udsætte sagen, for hvis vi ikke handler i tide, har vi ikke tiden til at lave omstillingen. Vi skal gribe chancen og gøre noget.

Spørgsmålet om, hvorvidt jeg kan garantere, om klimaforskerne vil ændre på det, er jo umuligt at svare på.

Til hr. Martin Glerup, som siger, at det ikke er helt retfærdigt at sige det med virkemidlerne: Jeg har studeret forslagene meget indgående og grundigt, og jeg synes ikke, det er overbevisende, at man med de virkemidler skulle kunne skaffe 3,1 pct. på trafikområdet. Man kan måske sige: Jamen vi har tænkt os at beslutte sådan og sådan, men indtil videre ligger der altså ikke forslag, som virkelig rykker. Der er nogle, men det, der virkelig batter noget, er jo udskudt til 1998 til senere beslutning.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Det var et meget spændende svar, vi fik her, utrolig spændende. SF har nu skiftet politik, SF går nu ind for atomkraft. Det var dagens nyhed. For det er jo en af de anbefalinger, der er i FN's klimarapport, at man skal skifte over til atomkraft. Det må jeg sige var overraskende, det havde jeg ikke ventet. Jeg havde troet, at man selv i SF ville tage stilling og sige: FN's klimapanel kommer med nogle anbefalinger af forskel-

lig slags, vi vælger nu ud fra det grundsyn, vi har.

Tak for det positive udspil, SF har givet til debatten. Nu er SF altså på atomkrafttilhængerens vogn. Tillykke med det!

Den anden ting er, at det var umuligt for SF at garantere, at FN's klimapanel ikke skifter holdning. Det kan jeg da godt forstå, for den forskning her er så ny, at klimapanelet har skiftet holdning masser af gange, og det vil det også fortsætte med i de kommende år.

Det Konservative Folkeparti arbejder også med disse ting. Vi har ikke fundet de vises sten, og derfor synes jeg, vi skal passe på ikke at slå hinanden for meget i hovedet med sådan nogle rapporter, men sige, at det her er et skridt på vejen. Vi er alle sammen optaget af at løse miljøproblemerne og navnlig klimaproblemerne.

Jeg fik ikke noget svar på mit spørgsmål om prioriteringen. Prioriterer SF CO₂-problemet over alt andet, når vi taler klima? Eller hvis der var større, mere dramatiske påvirkninger af vores klima, ville SF så vælge at prioritere dem højere?

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Hvis hr. Niels J. Langkilde hørte efter, hvad jeg sagde, så talte jeg om CO₂ og om klimaforskerne i den forbindelse.

Jeg synes, det er ret utroligt, at hr. Niels Langkilde vil skyde mig atomkraft i skoene, men jeg vil da gerne endnu en gang sige, at selvfølgelig er vi de skarpeste modstandere af atomkraft, for den løser jo ikke nogen problemer, den skaber en masse miljøproblemer. Tænk, i Sverige er man ikke begyndt at diskutere, hvor affaldet skal placeres. Den dag, man begynder at diskutere det, bliver det nok en anden diskussion, vi får dér.

Med hensyn til det øvrige om prioritering: Vi mener, at det største miljøproblem i dag er CO₂-problemet. Der er også nogle andre problemer. Jeg ved ikke helt, hvad hr. Niels Langkilde tænker på, men det er også vigtigt at reducere SO₂-udslippet, som har lokal betydning, osv. Det skal vi naturligvis også leve op til. Der er jo netop i klimakonventionen også en række andre krav, men det mener vi også, vi skal gøre.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Jeg fik ikke sagt før, og det undskylder jeg, at klimapanelets redegørelse også handler om

bevidste reduktioner på CO₂. Jeg kan henvise til modellerne f.eks. i summary'et side 13, hvor der er klare modeller for, hvordan man kan reducere den samlede CO₂-mængde. Det er altså ikke kun en begrænsning.

Hvis vi taler om, hvad der påvirker det globale klima, er der i hvert fald tre faktorer, der er mere sandsynlige som påvirkningsfaktor end CO₂: Vi har supernovaer, vi har meteorer, som jo er ganske hyppige, og som, når der er store meteornedslag, påvirker klimaet langt mere, og vi har vulkaner, der har en langt kraftigere indvirkning på klimaet. Det er da vigtigere ting, og man glemmer fuldstændig i debatten, at CO₂'ens betydning i denne sammenhæng er meget beskednen.

Så vil jeg sige, at klimapanelet jo netop også i sin rapport siger, at disse problemer ikke kan løses, uden at man går ud og bruger andre metoder, herunder vedvarende energi, men der er altså også nævnt atomkraft. Det vil sige, at SF har en selektiv læsning af klimapanelets redegørelse. Det er helt i orden, det har jeg ikke noget imod, det har Det Konservative Folkeparti også. Jeg synes bare, at man skal vedstå sig det og sige, at selv om 2.500 mennesker har skrevet stil og læst hinandens stil og gennemrettet og gennemrettet i en lang, besværlig proces, er det altså ikke dermed skrevet, at vi bare skal signere den og sige: O.k., dér parkerer vi vores politiske handlefrihed.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Det er jo en meget interessant diskussion, man nu har startet her. Jeg må sige det derhen, at hvis jeg var aktør på det danske energimarked og hørte, hvad det er, vi lægger vægt på herinde: at det nu skal være klimapanelet, der skal dirigere dansk energipolitik, så ville jeg føle mig dybt frustreret.

Jeg skal ikke afvise, at der også er miljø inde i det, men at det på denne energidag i den grad skal tegne hele dagsordenen for en energidebat, som har noget med Danmarks energiforsyning at gøre, som har noget at gøre med en liberaliseret verden, som vi står over for at skulle matche, er ved at overgå min forståelse.

Jeg vil meget gerne appellere til, at så mange som muligt kommer med nogle aktive input om, hvordan dansk energiforsyning og dansk energiproduktion overhovedet skal klare sig i den debat, jeg kan begynde at følge nu.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Bare for at præcisere, hvad det er, regeringen taler om, når den taler om klimapanelets anbefalinger, er det det, der står på side 16 i »Energi 21«, nemlig at klimapanelet anbefaler, at CO₂-koncentrationen stabiliseres på omkring 450 ppmv. Det indebærer, hvis vi skal nå den stabilisering, at i-landene skal gå foran med noget, der ligner en 50 pct.s reduktion af deres CO₂-udslip.

Til gengæld er det selvfølgelig op til de enkelte lande selv at finde ud af, hvad det er for nogle redskaber, der skal anvendes, og i »Energi 21« er der lagt en række redskaber frem, som den danske regering mener, det er en god idé at anvende, herunder en økologisk skattereform, øget satsning på vedvarende energi og for det tredje øget energieffektivisering.

Selvfølgelig er det op til de enkelte lande selv at finde ud af, hvad redskaberne skal være, men med hensyn til, hvor langt vi skal ned, synes jeg, det er en meget, meget god idé at lytte til et internationalt klimapanel og mange, mange eksperter, som har studeret det her i årevis. Jeg synes sådan set, det er meget interessant at opleve, at der i dette Folketing lige pludselig skulle sidde nogle, som på dette område er langt klogere end FN's klimapanel.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Vi mener med baggrund i »Danmarks Energifremtider«, at hvis vi i Danmark meget stærkt satser på energibesparelser, energieffektivitet og vedvarende energi, viser det sig, at vi godt kan leve op til en 50 pct.s CO₂-reduktion. Det er det, vi vil holde fast i, og det mener jeg vi skal arbejde for.

Og så vil jeg bare konstatere, at De Konservative åbenbart er så rasende velbegavede, at de er klogere end alle klimaeksperterne tilsammen. Jeg synes, det er ret fantastisk, at vi i dag skal høre, at det i den grad bliver betvivlet. Det er ret utroligt, men man må sige, det er modigt.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

»Energi 2000« har vist sig at blive en meget større succes, end nogen havde regnet med. Takket være den plan er Danmark i dag inde i en udvikling, som på sigt kan gøre det muligt at holde den økonomiske udvikling inden for det økologiske råderum. Det vil sige, at det har vist sig muligt at producere mere med stadig mindre energi.

Vi mangler dog stadig noget i at nå målene i »Energi 2000«. En del af mankoen vil blive indhentet med de grønne afgifter og tilskuddene til energibesparelser inden for erhvervslivet, og resten skal nås ved hjælp af de redskaber, som er ridset op i »Energi 21«.

For det første oprettelsen af en elspareordning, som finansieres ved en afgift på 0,6 øre pr. kWh, for det andet en øget satsning på elbesparelser i kommuner og amter, for det tredje en mærkning af hvidevarer, biler, bygningselementer osv., så vi ved, hvad det er for ting, vi kan købe for at spare på energien, for det fjerde en energimærkning af bygninger – vi har allerede lagt et lovforslag frem – og endelig for det femte en omlægning af energiforsyningen fra kul til gas, bl.a. lossepladsgas, og en øget satsning på vedvarende energi, herunder havplacerede møller.

For Det Radikale Venstre er det meget vigtigt, at vi når målene i »Energi 2000«. Der er ikke meget ved at opstille nogle flotte mål, hvis vi ikke samtidig finder redskaberne til at nå målene.

I den sammenhæng er vi i Det Radikale Venstre noget bekymrede over udviklingen i transportsektoren. Der skal en nytænkning til, hvis vi på nogen måde skal nå målet: en stabilisering af CO₂-udslippet i år 2005, for slet ikke at tale om det mere langsigtede mål: en 25 pct.s reduktion af CO₂-udslippet i år 2030.

Her står regeringen og den del af Folketinget, som står bag »Energi 2000« og vores transportplaner, over for en vanskelig opgave. Netop på trafikområdet kan hverken Danmark eller EU-landene i det hele taget prale af godt købmandskab. Hvidbogen om vækst og beskæftigelse opgør omkostningerne, bl.a. miljøomkostningerne, ved transporten og trafikken i EU til mellem 3 og 4 pct. af det årlige bruttonationalprodukt. Med hvidbogen tænker jeg på Delors' hvidbog.

På den baggrund er vi i Det Radikale Venstre tilfredse med trafikministerens redegørelse vedrørende initiativer med henblik på at gøre trafikken mere miljø- og energivenlig. Regeringens princip om, at de samlede transportomkostninger i en ny gennemsnitsbil nogenlunde skal være upåvirket af forbedringer i energieffektiviteten, er et meget vigtigt princip. Det betyder sagt på dansk, at brændselsomkostninger er nødt til stige i takt med forbedringer af energieffektiviteten, og det betyder næsten uundgåeligt højere afgifter, medmindre brændselsomkostningerne af sig selv skulle stige drastisk.

Om »Energi 21« vil jeg sige, at Danmark har en forpligtelse til at gå foran. Danmark har et af de højeste CO₂-udslip pr. indbygger, og ingen analyse overhovedet tyder på, at Danmark eller andre rige lande for den sags skyld kan tillade sig at lade være med at gøre noget selv og i stedet investere i CO₂-besparelser og skovrejsning i fattigere lande.

Tværtimod. Der er først og fremmest brug for, at vi selv fejrer for egen dør, at vi får udviklet en mere energieffektiv teknologi og får reduceret vores CO₂-udslip. Hvis vi så oven i købet er så fornuftige, at vi stiller den nye teknologi til rådighed for bl.a. Østeuropa og tredjeverdenslandene, så de ikke skal igennem den samme energislugende teknologiudvikling, som vi selv har været igennem, får vi virkelig miljø for pengene, og det er jo netop det, vi gør bl.a. gennem DANCED og støtten til Østeuropa.

Danmark yder en flot indsats, og det skal vi fortsætte med. Vi skal ligge i front både nationalt og internationalt, når det drejer sig om at forbedre miljøet.

Og hvad er så redskaberne i arbejdet for at reducere CO₂-udledningerne yderligere?

Et af de vigtigste redskaber er nødvendigvis en omlægning af skattesystemet. I »Energi 21« hedder det, at den økologiske skattereform skal videreføres og videreudvikles. Vi taler her om en plan, som rækker langt ind i det 21. århundrede, og regeringen fremlægger en plan, hvor der står, at den økologiske skattereform skal videreføres og videreudvikles.

Den bemærkning er vi i Det Radikale Venstre meget glade for, for vi er fuldstændig overbeviste om, at den eneste måde, vi får løst både vores miljøproblemer og vores arbejdsløshedsproblemer på, er ved at sænke afgiften på arbejdskraft, altså sænke indkomstskatten og til gengæld øge afgifterne på bl.a. energiforbruget.

I stedet for at bruge løs af den fossile energi skal vi bruge mere arbejdskraft, mere kreativitet, mere viden, bedre håndværk. De principper skal fremmes ved en omlægning af skatten fra arbejde til ressourcer.

Et andet vigtigt redskab er selvfølgelig udbygningen af den vedvarende energi. Sigtet i »Energi 21« er, at den vedvarende energi i gennemsnit skal udbygges med 1 pct. om året frem mod år 2030. Det betyder, at 35 pct. af energiforbruget i Danmark kommer fra vedvarende energikilder i år 2030.

Tillad mig at understrege, at en ambitiøs energipolitik som den, »Energi 21« lægger op til,

ikke kan gennemføres, medmindre borgerne spiller med. Der er behov for en fundamentalt anderledes livsstil, hvis det skal lykkes at reducere energiforbruget i det omfang, klimapanelet anbefaler.

Det vil ikke blive uden problemer, og det skyldes den måde, vores livsstil i dag formes på. Engang var ens identitet givet via ens tilhørsforhold til en bestemt klasse og dermed ideologi. Sådan er det ikke længere. Det moderne menneske vælger sig selv dagligt, vælger sin livsstil og dermed hvilke produkter, der denne dag eller denne uge skal forlene livet med mening, med fylde.

Den flygtighed, som er så kendetegnende for det moderne menneskes livsstil, er en af de største barrierer i kampen for at holde samfundet inden for det økologiske råderum. Den enkelte ting betyder så lidt, dens symbolværdier er flygtige. Der er hele tiden brug for noget nyt at hægte livet op på.

Hvad gør vi ved det? Hvordan lærer vi hinanden, at mindre er bedre? At én levende ting mættet med betydning er bedre end ti fossile, der uden dårlig samvittighed kan smides i skraldespanden dagen efter, at de er erhvervet.

For mig at se er der kun én mulighed, nemlig at vi fæster lid til samtalen. At vi gennem vore forskellige fællesskaber og samtalen inden for dem finder frem til nye mål for både den individuelle og den kollektive stræben. At vi udvikler nye værdier, nye forestillinger og drømme, som kan give den økonomiske udvikling en ny retning, fordi borgerne begynder at efterspørge noget andet.

Og den udvikling er allerede i gang. Overalt i Danmark vrimler det med lokale initiativer, for borgergrupper, græsrodder, landmænd og andre erhvervsfolk arbejder med nye måder at leve og producere på. Jeg tænker på de mange byøkologiske projekter, på de grønne familier, på projekt Grønt Flag i skolerne, på Green Network og på Sparekassen Nordjylland og dens etiske regnskab.

Inden for disse og mange andre lignende projekter er samtalen om fremtiden i gang. Her diskuteres det afgørende spørgsmål: Hvordan skaber vi et samfund, som ikke kun er baseret på mest muligt, men på bedst muligt? Et samfund, hvor den økonomiske vækst ikke er et formål i sig selv, men et redskab i udviklingen af bedre sundhed, bedre miljø og øget kvalitet.

Til at understøtte disse samtaler er der brug for gode vilkår for folkeoplysningen. Der skal

være let adgang til viden og information på miljøområdet. I den sammenhæng vil jeg gerne fremhæve Grøn Information, som gør en stor indsats for at understøtte en mere bæredygtig livsstil. Det samme gælder de grønne guider, som i løbet af kort tid vil stå til rådighed med oplysning og information rundt om i landet, f.eks. ude i husmoderforeningerne, i lokale handelsstandsforeninger eller i beboerforeninger.

Ligeledes er det mit håb, at det nye råd for vedvarende energi og bæredygtig udvikling, som blandt andre SF for længe siden har foreslået oprettet, vil blive til stor hjælp for det folkelige oplysningsarbejde og dermed for samtalerne om, hvordan vi får en mere bæredygtig udvikling på energiområdet.

Men rådet skal selvfølgelig også understøtte udviklingen af nye teknologier inden for vedvarende energi. Var det ikke for de folkelige organisationers vedvarende og energiske indsats, havde vi aldrig fået så god gang i den danske vindmølleproduktion og i den vedvarende energi, vil jeg vove at påstå.

Lad mig slutte med at understrege, at arbejdet med at skabe harmoni mellem det økologiske og det økonomiske råderum bliver en af de største politiske udfordringer i de kommende år, bl.a. af hensyn til den internationale stabilitet.

I Det Radikale Venstre ser vi »Energi 21« som et meget vigtigt redskab i arbejdet med at skabe en mere klodeklog udvikling.

Kim Behnke (FP):

Da »Energi 21« er erklæret som en aktiv opfølgning på den gamle »Energi 2000«, og da vi gang på gang har haft folketingsdebatter, hvor det primære indhold særlig fra Socialdemokratiet har været at skose Venstre og De Konservative for, at de ikke så aktivt ville følge op på »Energi 2000«, synes jeg, at der er grund til i dag at glæde sig over, at Venstre og De Konservative nu føler sig frigjort med »Energi 21«, frigjort fra den svøbe, de har haft hængende, den kappe, der har tynget dem i mange år, nemlig »Energi 2000«.

Sagen er jo den, at det var et flertal uden om den daværende regering, der satte dagsordenen, og derfor blev de pågældende partier mere eller mindre – hvad skal man sige – tvunget til at tage de synspunkter, vel vidende at de var forkerte.

Jeg vil også gerne benytte lejligheden til at glæde mig over, at min ensomme kamp fra talerstolen imod den religion, der hedder driv-

huseffekt, nu efterhånden begynder at bære frugt.

Jeg glæder mig meget over, at man specielt i Det Konservative Folkeparti så småt er begyndt at formulere et lille spørgsmålstegn. Det er glædeligt, og jeg ser frem til det tidspunkt, hvor et flertal i Folketinget indser, at det er ærgerligt, at Danmark bevægede sig ind i den blindgyde, og det er ærgerligt med alle de omkostninger, det har haft for det danske samfund.

Apropos omkostninger for det danske samfund, så synes jeg, at det er almindelig god – hvad skal man sige både politisk og økonomisk – moral, når man afslutter et projekt, at så gør man status, inden man igangsætter et nyt projekt. Derfor er en af de ting, som jeg mener regeringen bør være forpligtet til, og som vi kan vende tilbage til i Folketingets Energiudvalg, at få et samlet regnskab for, hvad det har kostet det danske samfund, at man har gennemført »Energi 2000«.

Man gør nogle betragtninger om, at der er kommet nogle ekstra arbejdspladser, og man har fået opsat nogle vindmøller osv., men det samlede regnestykke, der viser, hvad de danske borgere har betalt for, at man har gennemført »Energi 2000«, og at Danmark har gået enegang og fortsat går enegang i hele CO₂-spørgsmålet, mener jeg både Folketinget og befolkningen har ret til at få kendskab til, inden man går videre til »Energi 21«. Det kunne jo godt være, at man ved evalueringen af »Energi 2000« ville komme til den konklusion, at det egentlig har været lidt dyrt i forhold til de mål, man har nået.

Jeg har med interesse læst ministerens bemærkninger til min kollega hr. Aage Brusgaard, nemlig i et læserbrev i dag i Børsen, og selv om vi i Fremskridtspartiet ikke er tilhænger af denne drivhusreligion, så har vi ingenting at indvende imod, at der sker en øget CO₂-binding. Ud fra alle betragtninger er det sikkert fornuftigt, al den stund at CO₂ bundet i afgrøder repræsenterer et gode, en værdi, for går man år tilbage, var træ som råvare jo noget, folk gik i krig for at erhverve rettigheder til. Dengang alle skibe blev bygget af træ, dengang hele krigsmaskineriet var afhængigt af træ, kunne man se, at det at have store skovarealer for alvor var et gode.

Efterhånden som man har opfundet både plastik og alt muligt andet, tænker vi jo ikke til daglig så meget over den fornøjelse, som træer og planter og skove i det hele taget er. Og skal vi i Fremskridtspartiet vælge mellem at opsætte

nogle flere vindmøller for at få en CO₂-begrænsning, eller at der skal ske en øget tilplantning af f.eks. braklagte arealer for på den måde at opnå en CO₂-binding, oven i at man så får den fremtidige gave, at der er nogle træer og nogle planter, som repræsenterer en akkumuleret værdi og en akkumuleret CO₂-binding, ja, så er det altså vores opfattelse, at lige præcis det scenario gør man for lidt ud af i regeringens handlingsplan.

Betragtningerne fra ministeren og fra regeringen om, at særlig landmændene på nuværende tidspunkt ikke er i stand til at afsætte disse energiafgrøder, er selvfølgelig interessante, men når det gælder træer, og når det gælder skovtilplantning, er det jo ikke nutidens markedspriser, der er afgørende for, om det kan betale sig om 10, 15, 20 og 30 år at have nogle flotte træer stående.

I det hele taget mener vi, at den energiplan, der er blevet lagt frem fra regeringens side, alt for meget har bindinger i, at man er startet med at lave facit, og så har man tilpasset mellemregningerne verbalt, sådan at de tre regeringspartier kunne hænge sammen, og man har tilpasset sig de delmål og midler, der er undervejs, for at nå et bestemt på forhånd fastlagt mål.

Det interesserede mig selvfølgelig at høre diskussionen tidligere om, hvorvidt dette klimapanel nu er dem, der skal bestemme alt, hvad der foregår i Danmark, og jeg er nødt til at minde om, at bare i nedskreven historisk tid har eksperter af enhver afskygning jo gang på gang taget fejl, og parlamenter og befolkninger er blevet vildledt af det, som af såkaldte eksperter er udnævnt til at være sandheder. Og lige præcis i det perspektiv er det farligt, at regeringen så ensidigt går ind og vælger en kurs, som kan give Danmark problemer.

Hvis den debat, vi har i dag, var foregået i 1966, altså for 30 år siden, så er der ingen tvivl om, at nogle betragtninger om energikriser og naturgasreserver i Nordsøen ville have spredt almindelig latter og fnisen rundt omkring hos tilhørerne.

Hvordan kunne en repræsentant fra det daværende Fremskridtsparti dog have så absurde forestillinger om, hvad der skulle ske de næste 30 år? Og præcis lige så absurd, som vi i bakspejlet kan se det ville være, så er det i bedste fald rent og skært gætter, når regeringen gør sig betragtninger om, hvad der vil ske på energimarkederne de næste 30 år. Der kan blive store og små krige, store og små politiske kriser,

forsyningsvanskeligheder og andre ting, som gør, at vi simpelt hen er nødt til at erkende, at det spor, regeringen har lagt, fører i den forkerte retning.

Vi er særlig bekymret for den ensidige holdning, der er omkring anvendelsen af kul. Kul er et godt, billigt og let tilgængeligt brændsel. Bevares, kul har en større emission af en række gasser, end f.eks. naturgas har, men så lad os se på det. Lad os gå ind og fortsætte bestræbelserne på røgrænsning og lignende, som de danske elværker jo så dygtigt har gjort gennem de senere år, frem for at man lægger en plan, som betyder, at vi i en periode også får stigende afhængighed af olie. Det kan man undre sig over, al den stund Danmark og en række andre i-lande tidligere har brændt fingrene på netop afhængighed af olie.

Så er der vores egne gasreserver, hvor man jo slet, slet ikke tager højde for, at vores egne gasreserver er absolut udtømmelige, og at vi derfor kan komme i en situation, hvor vi får en stor afhængighed af import af naturgas. Og hvor naturgas i stor udstrækning distribueres ud til den enkelte husstand, så er kul som brændsel kendetegnet ved, at det typisk brændes af i de store elværker, og så er det strømmen, der efterfølgende bliver distribueret.

Vi havde hellere set et perspektiv, hvor man går ind og sørger for at få bygget en række multibrændselsanlæg, som hurtigt kan stilles om, hvis politiske og økonomiske kriser eller krige, deciderede krige, kommer til at betyde, at vi er nødt til hurtigt at skifte.

Så har vi med interesse læst de betragtninger, der er i »Energi 21«, om, hvordan vi de senere år har opnået den – synes jeg nok – prisværdige situation, at vi har haft en vækst i samfundsøkonomien, samtidig med at energiforbruget har været om ikke stagnerende, så i hvert fald har haft en langt lavere udvikling. Det, man glemmer at fortælle, er jo, at den gevinst, som borgere og virksomheder og samfundsøkonomien skulle have haft som følge af det, simpelt hen er blevet konfiskeret af staten, i og med at man, i takt med at tingene er blevet billigere og folks forbrug er blevet mindre, så har sørget for at skruer afgifterne op, sådan at folks nettoudgifter til opvarmning, til strøm og lys og varme ikke er faldet.

Det synes vi er forkert. Vi synes, at den gevinst, der var dér, skulle befolkningen have haft glæde af og ikke blot se frem til, at »Energi

21« kommer til at flytte målet. Og lige præcis det at flytte målet er det, man gør. Det er noget af det dårligste pædagogik, der overhovedet kendes. Man har sat et mål i »Energi 2000«, inden man når det, inden at de ting har fuld gennemslagskraft, så flytter man målet. Resultatet af den slags pædagogik er ofte, at deltagerne i løbet eller konkurrencen opgiver og siger: Jamen så kan det også være lige meget. Og lige præcis det er ikke sundt for et samfund som det danske.

For vi er jo alle sammen enige om, at vi skal spare på de ressourcer, vi har. Vi ønsker bare, at den besparelse kommer til at foregå ad frivillighedens vej gennem rådgivning og gennem oplysning frem for det, som regeringen lægger op til, nemlig at der skal ske en yderligere og meget kraftig regulering af det danske samfund.

Vi må derfor – det skal vi vende tilbage til senere under forespørgselsdebatten – sige, at vi mener, regeringen vælger det forkerte spor med »Energi 21«. Vi havde hellere set en regering, der havde valgt sporet ad frihedens vej, ad frivillighedens vej og ad den vej, der giver mere velfærd i det danske samfund.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det er en bemærkning til hr. Kim Behnke om, hvad det her koster.

Hvad har det kostet Danmark at være så meget i front? Dér vil jeg gerne, at man lige er opmærksom på, hvad der egentlig er sket i Japan og Tyskland. Japan og Tyskland har vel nogle af verdens bedste økonomier – det er i hvert fald de lande, som har haft den mest markante økonomiske vækst inden for de sidste år – og samtidig har de lande ikke haft nogen stigning i energiforbruget. Sammenligner vi så med, hvad der er sket i USA, så kan vi konstatere, at dér har man slet ikke den produktivitetsudvikling, som der er i Japan og Tyskland. Og hvad er årsagen til det? Årsagen er jo bl.a., at man slet ikke har formået at energieffektivisere i USA i samme omfang, som man har gjort i Japan og Tyskland.

Noget af det, der har været incitamentet i Japan og Tyskland, har jo været de høje energipriser. De har haft højere energipriser i Japan og Tyskland, end man har haft i USA, og samtidig har man altså haft en væsentlig større økonomisk vækst, end man har haft i USA. Man kan sige, at det, der har været fordelene for den japanske og den tyske økonomi, har været, at

man kunne producere hver eneste BNP-krone med stadig mindre energi.

Jeg synes, at det er den udvikling, vi i Danmark skal tage som forbillede. Det, det drejer sig om, er netop, at vi kan producere hver BNP-krone med stadig mindre energi, altså stadig færre omkostninger. Det er det, »Energi 2000« har været med til at befordre. Energieffektiviteten er blevet væsentligt forbedret takket være »Energi 2000«, takket være de incitamenter, der ligger i »Energi 2000«.

Samtidig synes jeg også, at det er værd at bemærke, at vi faktisk har haft en kæmpe-eksport på det her område. Vi eksporterer hvert eneste år for 3,6 mia. kr., når vi snakker vindmølleteknologi, så vi har tjent på energieffektiviteten, og vi tjener på eksporten.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at der på plus-siden har været en række fordele for Danmark ved »Energi 2000«. Det, jeg lægger op til, er bare, at vi, inden vi træffer beslutningen om at iværksætte »Energi 21«, lige stopper op og laver et samlet regnestykke. F.eks. hvad har de samlede omkostninger været?

Der er både plusser og minusser. Og det er da rigtigt, at et af plusserne har været, at vi har fået en langt større energibevisthed i Danmark. Men et af minusserne er, at vi igennem hele denne periode, vi taler om, siden energikriserne har haft en meget høj arbejdsløshed i Danmark. Mennesker kunne have været kommet i beskæftigelse, hvis f.eks. ikke energiomkostningerne havde været så store og så stor en del af folks privatøkonomi skulle gå til lige præcis energiudgifterne. De penge kunne have været omsat til andre ting, som folk skulle have fremstillet osv.

Sammenligninger med Japan og Tyskland finder jeg helt irrelevante, fordi deres energisituation er en helt anden end den danske. Deres industrisituation er en anden end den danske. Jeg synes, det er vigtigt, at vi danskere koncentrerer os om forholdene her i Danmark frem for konstant at skulle sammenligne os med andre.

Det, vi i øjeblikket har gjort, er, at vi har skudt os selv i foden ved at pålægge dansk erhvervsliv nogle belastninger i form af CO₂-afgifterne, som de ikke møder hos nogen af konkurrenterne i udlandet. Hvis vi havde ladet være med det, ja, så er min forventning, at så kunne vi have haft et endnu større eksportindhold. Vi kunne måske

have eksporteret flere vindmøller til udlandet, hvis ikke der skulle have været afregnet CO₂-afgifter i Danmark. Så alt i alt ønsker jeg at se det samlede regnskab for, hvad prisen er - plus eller minus - det danske samfund har betalt for gennemførelsen af »Energi 2000«. Det synes jeg er relevant at have svar på, inden man beslutter sig for »Energi 21«.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det er altså ikke rigtigt, at det er på grund af de høje afgifter på energi, at vi har den høje arbejdsløshed i Danmark. Det er der vist ikke ret mange, der vil give hr. Kim Behnke ret i. Og jeg vil godt lige minde om, at vi faktisk har de fjerde- eller femtelaveste energipriser i Europa med CO₂-afgiften. Så det er i hvert fald ikke på grund af de høje energipriser, at vi har en høj arbejdsløshed. Tværtimod, jeg tror, at vi i hele den vestlige verden har det problem, at vi har alt for høje afgifter på arbejdskraft. Vi har alt for høje indkomstskatter, til gengæld har vi alt for lave afgifter på energi og ressourcer. Så hvis vi virkelig vil gøre noget ved arbejdsløsheden, skulle vi sænke afgiften på arbejdskraft. Det er det, det drejer sig om, at sænke indkomstskat-ten.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg takker for erkendelsen. For næsten 25 år siden blev der stiftet et parti, hvis formål netop var at få nedsat skatten på arbejdskraft. Det hedder Fremskridtspartiet. Vi er her stadig væk. Og det glæder mig, at man langt ind i den radikale folketingsgruppe har erkendt, at lige præcis det synspunkt er korrekt. Så velkommen blandt dem, der har erkendt, at lige præcis det er den rigtige måde at få fjernet arbejdsløsheden på. Jeg glæder mig.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Regeringens udspil består af en række elementer, hvor jeg her vil koncentrere mig om tre af dem, nemlig dem, der vedrører energisystemerne, den vedvarende energi og energibesparelserne. Jeg vil i det følgende knytte nogle kommentarer til en række af de elementer, der indgår heri, set i forhold til, hvor Enhedslisten gerne vil hen i energipolitikken.

Omkring energisystemerne. Regeringen lægger her op til en reform af rammerne for el- og varmesektoren, en reform, der skal sikre, at de

forskellige aktører i energisektoren opfylder bæredygtighedsmålene i regeringens energiplan, som det så smukt hedder. Der sigtes således på en større sammenhæng mellem de nuværende energiselskaber samt øget integrering af den vedvarende energi i systemerne. Og det ser jo i sine intentioner grundlæggende godt ud, dog med nogle knaster. Der er således ikke mange konkrete bud på, hvordan regeringen forestiller sig dette opnået.

Regeringen peger således på tre midler. Det første handler om miljøafgifter på brændsler, og det vil vi fra Enhedslistens side meget gerne drøfte nærmere. En overflytning af energiafgifterne på brændslet i stedet for på forbrugsleddet er et meget interessant perspektiv i miljøstyringen af den danske energisektor, idet f.eks. elværkerne her vil få en meget større motivation til at afskaffe kulafrænding. Jeg kan i den forbindelse tilføje, at vi også tidligere fra Enhedslistens side har fremsat et forslag om afgift på afbrænding af halm. Jeg synes, det er en god ting at lægge afgifterne over på brændslet. Det synes jeg lyder meget spændende.

Det andet handler om liberalisering af elloven. Folketinget har jo allerede haft en første behandling af to alternative forslag til ændringer af elloven, det ene fra regeringen, som vil medføre liberalisering hurtigst muligt, og som støttes af regeringen, SF, Venstre og De Konservative, og det andet fra Enhedslisten, som vil hindre liberaliseringen så længe som muligt. Et forslag vi altså måtte konstatere at stå helt alene med – lidt til vores egen overraskelse.

Det tredje handler om øget indpasning af vedvarende energi i energisystemet. Også her har regeringen Enhedslistens støtte. Imidlertid savner jeg i energiplanen konkrete udspil til, hvad det er for organisationsændringer, regeringen ønsker at lave, og hvad det er for nye samspilsregler, der skal indføres for de forskellige aktører på energiområdet.

Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om han kan løfte lidt af sløret for, hvorledes de aktører, som vi gerne ser, nemlig dem, der repræsenterer den vedvarende energi som sol, vind og skovdrift samt nye teknologier som bølgekraft, brintteknologi og termisk energi, får større indflydelse i den konkrete planlægning og i de konkrete beslutninger, f.eks. i energiselskabernes investeringsstrategier. Det kan i den forbindelse nævnes, at allerede i dag er det sådan, at 20 pct. af elenergien, der produceres i Elsams område, produceres uden for Elsams indflydelse.

Enhedslisten støtter fuldt et elektrisk Storebæltskabel, idet det dels har en funktion i forhold til en bedre udnyttelse af den eksisterende elkapacitet, som jo på landsplan rummer en overkapacitet på 50 pct., selv om 20 pct. i virkeligheden er nok, dels har det også en funktion i et fremtidigt energisystem baseret på vedvarende energi af den simple grund, at det jo ikke blæser lige meget i alle egne af landet samtidig.

Regeringen er noget tam i mælet, når talen falder på den fremtidige eludbygning. Det er selvfølgelig også her, det egentlige slag skal stå. Vil regeringen nu stå ved sine fine miljøintentioner og stoppe for nye kulkraftværker, eller vil man endnu en gang falde til patten og lige godkende et Avedøreværk 2 først? Jeg har bemærket, at vor miljø- og energiminister i dagbladet Politiken henviser os til at se svaret i krystalkuglen, og hvis han kan vise mig, hvor den står, så vil jeg da gerne prøve, men det var selvfølgelig lidt lettere, hvis ministeren fra selve talerstolen her fortalte, hvad han har set i sin krystalkugle. Det er vi mange der venter spændt på.

Der er et par ting mere i dette afsnit, som jeg lige vil kommentere. Det ene er om eloverløb, hvor regeringen desværre fortsat ikke kan se nogen perspektiver i at omdanne eloverløb til brintproduktion, ej heller på forsøgsbasis – og det er da en skam. For hvis vi ønsker et samfund med væsentlig mere vedvarende energi, så er det også vigtigt at få udviklet nogle måder at gemme vedvarende energi på. Og her er omdannelsen til brint en yderst fordelagtig metode, da brint er forureningsfri ved forbrænding og kan anvendes inden for en lang række områder fra kraftvarmeproduktion til transportformål.

Det andet er om naturgasprojektet, hvor sigtet åbenbart stadig er at hive mest muligt naturgas op hurtigst muligt helt uden hensyn til en langsigtet national selvforsyningsikkerhed.

Så vil jeg sige noget om planens holdning til vedvarende energi. Regeringens mål er, at vedvarende energi udgør 12-14 pct. i år 2005 og herefter stigende 1 pct. årlig, så der bliver 35 pct. i år 2030. Det er i forhold til Enhedslistens målsætning 65 pct. for lidt. Men selvfølgelig er det da et skridt i den rigtige retning, og en sådan målsætning vil da også kunne strammes op, efterhånden som udviklingen viser, at det er det eneste rigtige at gøre.

Regeringens energiplan indeholder ligesom den gamle energiplan et væsentligt element af bioenergi, og her indgår den gamle biomasseaf-

tale med en målsætning om en årlig afbrænding på 1,2 mio. t halm. Det er jo ikke mange år siden, at en sådan politik var god latin i miljøbevægelsen og på venstrefløj, men den hastigt voksende økologiske indsigt har stukket en kæp i hjulet på denne strategi. Og det er med nogen beklagelse, at jeg må konstatere, at den massive halmafabrikering stadig indgår i regeringens energiplan. Enhedslisten har foreslået, at biomasseplanens investeringer på over 7 mia. kr. konverteres til havmøller i Kattegat og til skovrejsning.

Jeg har med tilfredshed noteret mig, at ministeren har annonceret en genforhandling af biomasseaftalen med henblik på mindre afbrænding af halm og imødekomme af vort ønske om at erstatte halmafabrikering med træ.

Jeg skal her endvidere gøre opmærksom på, at Enhedslisten under ingen omstændigheder vil støtte udlægningen af store landbrugsarealer til energiafgrøder. Derimod vil vi meget gerne omlægge disse arealer til økologisk skovdrift, som dels vil kunne give et energimæssigt bidrag, dels kunne give en energibesparende råvare til erstatning for jern og plast i mange produktioner. Det er tankevækkende, at 50 pct. af vores energiforbrug stadig væk er forbundet med bygge- og anlægssektoren til dens anlæg og til dens drift, og der er meget at hente ved at begynde at tænke i at bruge andre materialer til erstatning for plast og stål.

Hvad angår vindkraft, vil regeringen gennemføre en udbygning med 100 MW årlig, i første omgang primært på land, på sigt på vand. Med de møllestørrelser, der snart er kommercielle, svarer det til kun godt 100 møller årlig, og det er et meget beskedent mål. Enhedslisten ser gerne fire gange så stor en udbygning, og det mener vi er realistisk, hvis ministeren nu sætter gang i en større udbygning til havs. Som nævnt før vil en konvertering af den fejlagtige halmafabrikeringsskifte til havmøller kunne frigøre store ressourcer hertil. Den danske vindmøllestrøm vil hermed kunne fordobles på få år, og alt andet ville være dårligt købmændskab.

Enhedslisten støtter målsætningen om en videreudbygning med solvarme, men ser gerne flere konkrete forsøg med sæsonlagring og ser gerne snarlige forsøg med geotermisk energi, f.eks. her i hovedstadsområdet, hvor fjernvarmebehovet jo efter sigende skulle være i vækst. Et sådant projekt kunne jo passende finansieres af Elkraft for nogle af de mange penge, de sparer på ikke at opføre Avedøreværk 2.

Regeringens forslag om at omlægge en hel ø til 100 pct. vedvarende energi er helt fint. Nu skal det være en ø af en vis størrelse, så det batter noget, og jeg vil allerede gerne her foreslå Amager. Så vil verdens største lufthavn blive forsynet med 100 pct. vedvarende energi. Uanset om det bliver Amager eller ej, er det dog en betingelse for Enhedslistens opbakning, at vi taler om rigtig vedvarende energi, dvs. uden afbrænding af halm og affaldsafblanding.

Regeringens forslag om en særlig afgift på godt en halv øre pr. kWh kan vi støtte, såfremt midlerne efter vor mening anvendes fornuftigt og det er de rigtige mennesker, der konkret skal beslutte, hvad de 100 mio. kr. årlig skal bruges til.

Nu lyser den røde lampe. Jeg mangler tre korte punkter, dem må jeg så tage i et senere indlæg.

Lisbeth Arbøl (CD):

CD finder, at »Energi 21« er en plan, vi kan stå bag. Der er afsnit, vi glæder os mere over end andre, men efter CD's opfattelse er planen langt mere fremadrettet og giver redskaber, der langt bedre kan bruges i kampen mod de globale problemer, end de planer, vi hidtil har kendt.

At dansk energipolitik nu skal ses i international sammenhæng er et retningskifte, der virkelig kan styrke vor indsats for miljøet. CO₂-problemet er et globalt problem, hvor løsningen naturligvis kræver internationale tiltag. Vi kan ikke redde verden i Danmark, men Danmark kan og skal yde et godt og effektivt bidrag til løsningen.

CD har kæmpet meget for at få udtrykket godt miljømæssigt købmændskab placeret som nøgleord i dansk energi- og miljøpolitik, fordi vi naturligvis skal have mest miljø for pengene, hvilket vi ikke mindst skylder miljøet.

Man kan vel lære af »Energi 2000«'s meget konkrete krav til procentnedsættelsen af CO₂-udslippet i vort land, at et sådant konkret procentkrav ikke er hensigtsmæssigt ud fra et miljøhensyn. Man risikerer faktisk, at man for at nå de yderste procenter skal gøre en national indsats, der for både samfundet, den danske mulighed for international indsats og den enkelte er skadelig. I sin iver for at nå et mere eller mindre fiktivt tal kan man faktisk få for lidt miljø for pengene. Den fejl er ikke begået i den nye plan. Her ser man på virkningen på Jordens problem mere end på vor nationale egoistiske lyst til at nå et bestemt tal.

I CD har vi vedkendt os måltallet for 2005 og transporttallet for 2030. Begge måltal er vedtaget under den borgerlige regering i 1990, og det kan vi jo ikke lave om på nu, men vi kan gøre vor samlede indsats mere effektiv ved at tænke i større linjer, hvilket »Energi 21« er udtryk for. Når kritikerne af dette synspunkt så hævder, at det betyder mindre dansk miljøindsats, vil CD hævde det modsatte. Alle, der vil gøre noget godt for miljøet i verden, burde glæde sig i stedet for at kritisere den ændrede tankegang i »Energi 21«.

To påstande møder vi konstant i den debat.

Den ene er, at Danmark har et meget højt udslip af CO₂ pr. indbygger, hvilket skulle være et stort moralsk problem for os. Jamen hvad er det dog for nogen sammenligninger? Danmark er en kold del af verden og behøver derfor selvfølgelig energi til opvarmning. Vi har fravalgt a-kraft, og vi har ikke CO₂-fri vandenergi. Er det så rimeligt at sætte vores CO₂-udslip i relation til lande, der har én eller flere af disse ting, og som befinder sig under varmere himmelstrøg? Nej, det er statistisk gøgl. I stedet burde man se på energieffektiviteten, og her ligger Danmark i top. Vi udnytter vore energiresourcer godt, og det burde vi glæde os over og prøve at hjælpe andre lande til at nå det niveau.

Den anden påstand er, at en øget indsats f.eks. i Øst- og Centraleuropa betyder mindre, fordi deres CO₂-udslip er mindre end vort eller faldende. Rusland nævnes som eksempel. Jamen har man da ikke set, hvad der sker derovre? Det land er nærmest i opløsning. Produktionen falder, og der er social og økonomisk krise. Naturligvis er der så faldende CO₂-udslip, hvis deres fabrikker lukker og produktionen stopper, men det er jo ikke lige den udvikling, vi ønsker, hvis Europas sikkerhedsproblemer skal løses. Så er man nødt til at skabe en økonomisk og social standard, f.eks. i Rusland, hvis man vil hindre fanatisme og social nød. Og hvordan vil le CO₂-udviklingen så være dér? Det er her, vi bør sætte ind, gøre disse lande mere energieffektive, for så batter det virkelig mangedobbelt for det globale miljø. Øststøtte og investeringer bør i praksis have miljø- og energiprioritet.

»Energi 21« bliver af nogle læst, som Fanden læser Bibelen. Det skal understreges, at afsnit 1 og 2 i planen er de politiske bindinger, mens 3. og 4. afsnit er regneeksempler ud fra forudsætningerne, der ikke er vedtaget noget som helst om endnu. Det fremgår klart af »Energi 21«, at der efter 1997 skal optages drøftelser om en eventu-

el langsigtet CO₂-målsætning, men at denne ikke skal være fast som den, der var i »Energi 2000«, men skal være en retningslinje for den fremtidige energipolitik, og at den skal overvejes i relation til den internationale indsats. Der er intet fast CO₂-mål for år 2030, og det er klogt.

Alt dette betyder ikke – jeg var før inde på, at i CD er vi tilfredse med, at planen understreger, at kul stadig er en væsentlig energikilde i Danmark, det har jeg redegjort for – at CD vender sig mod vedvarende energi. Specielt havbaserede vindmøller, solenergi og biobrændsel har deres naturlige plads i energipolitikken. Planen tegner en udvikling, hvor regeringen sigter mod stigende brug af vedvarende energi.

Økonomi og effektivitet skal naturligvis med i beregningerne, når man ser på en udbygning, men godt er det, at der stadig sker noget på dette område både for os selv, men også, fordi det danner basis for eksport af disse teknologier til områder, der måske i højere grad end vi selv kan udnytte dem.

Transportområdet er vigtigt, bl.a. fordi man i 1990 bestemte et måltal for nedbringelsen af sektorens CO₂-udslip i år 2030. CD er tilfreds med, at det slås fast, at bilen er nødvendig for personbefordring i Danmark. Tvivlende sjæle kan jo bare bevæge sig uden for HT-området. CD glæder sig over, at man nu vælger forskning, produktudvikling, nye teknologier, normer og standarder som midler for at få bragt transportens CO₂-belastning ned i stedet for afgifter og forbud.

Danmark er et vækstsamfund. Vi skal producere for at bevare vor velfærd. Vi har en arbejdsmarkedsreform, hvor mobilitet og fleksibilitet er nøgleord. Derfor vil det være dumt at koncentrere sig om at begrænse mobiliteten i stedet for at gøre mobiliteten renere. De få steder, hvor afgifter er nævnt som mulige redskaber, er det med bemærkninger om, at det skal kobles sammen med energieffektivitet, respekt for vor konkurrenceevne og med social balance, og det holder vi fast på.

CD står ved de grønne afgifter vedtaget i forbindelse med skattereformen, men hvordan denne vægtning fortsat kan udvikles og konkretiseres, må vi tilbage til i forbindelse med drøftelserne om en fortsættelse af skattereformen. CD mener, at det er en vanskelig vej at fortsætte ad. CD tror, at det vil ramme konkurrenceevnen, og at de grønne afgifters smertetærskel bl.a. af sociale grunde er nået. Men den diskussion må vi vende tilbage til. Vi skal sige, at CD er forbeholdne her.

Men CD anser »Energi 21« for fornuftig nytænkning med en fornuftig vægtning og linje.

Ole Donner (DF):

Dansk Folkeparti mener, at det er udmærket at diskutere energihandlingsplaner med jævne mellemrum.

Når vi ser på den plan, der er lagt frem her, så er der jo en hel del tal, der går frem så langt som til år 2030. Det er jo mange år frem i tiden, og det siger sig selv, at mange af de statistikker og tabeller, der er lavet, bygger på rene spådomme og krystalkugler.

Vi mener, at det vil være svært mange år frem at konstatere, præcis hvor mange procent man f.eks. kan nedsætte CO₂-udslippet med, men det er klart, at der hele tiden bør være en løbende debat også her i Folketinget.

Man må også erkende, når nogle går meget ind for vedvarende energi, at det kan være svært at tro på, at der kan blive vedvarende energi i Danmark.

Der er mange, der har talt om vindmøller, og vindmøller er jo også godt, hvis man samtidig kan acceptere, at de står ude i landskabet, for hvis man ønsker – som nogen gør – at de faktisk skal graves ned, så er de jo ikke særlig effektive. Men der opstår selvfølgelig hele tiden nye muligheder både med solenergi, vind og vand. Så derfor bør man tage debatten med jævne mellemrum.

Vi mener i Dansk Folkeparti, at det er vigtigt, at man forsøger at fastholde den brede vifte af forskellige brændselsmuligheder og energimuligheder, så man bliver så lidt afhængig af bestemte former som overhovedet muligt. Derfor bør man så vidt muligt dele det ud på gas, olie og el og andre former for energi.

Vi mener også, det er vigtigt, at man forsøger at bevare den udvikling af forskellige nye brændselsmix, som man så kan bruge på både de eksisterende og nye værker, der kommer.

Så mener vi også, at hver gang man laver restriktioner og pålæg om at gennemføre forskellige ting inden for energiområdet f.eks. med spareprogrammer og nye tiltag, burde man faktisk efter vores mening lade det offentlige gå foran og prøve systemerne af i stedet for at fare ud og trække det ned over hovedet på borgerne.

Vi mener, at man skulle prøve at få folk oplyst om og forklaret, at det er meget vigtigt, at man sparer på energien, og vi er meget modstandere af, at man bare kommer med nye skatter, afgifter og trusler for at få folk til at nedsætte energi-

forbruget. Vi er absolut modstandere af, at man pålægger højere afgifter, energiskatter og miljøskatter, og så kalder man det miljøskat eller grøn afgift, for at det bedre skal kunne glide ned. Det synes vi er en dårlig måde at gøre det på.

Hvis man absolut skulle indkræve ekstra afgifter, så mener vi selvkært, at de burde gå til at forbedre miljøet og ikke ned i det sorte hul i statskassen. Vi mener også, at det er forkert, at man ved rene energier pålægger en afgift f.eks. på import af strøm osv. Det er jo kun en måde at få flere penge i statskassen på.

Og udtryk som økologisk skattereform – ja, vi kan næsten ikke tage udtrykket. Vi synes simpelt hen, det er at forsøge at foregøgle borgerne noget bare for at få det til at glide ned nogenlunde i samme stil, som da man sænkede skatteprocenten, og så satte man et arbejdsmarkedsbidrag på, som var en smule højere. Det er de samme parametre, man bruger, når man taler om energi.

For at få borgerne til at spare på energien mener vi, at der bør noget mere oplysning til. Man bør vejlede borgerne, man bør give dem gode råd, og der er incitamenter nok for borgerne til at spare, hvis de også sparer penge ved det. Men hvis de sparer på energien og så samtidig skal betale ekstra afgift, så er der ikke mange, der har stor interesse i det.

Vi kan under ingen omstændigheder acceptere de benzinpriser og de afgifter, som man pålægger fremover, og det vil efter vores mening helt klart komme til at foregå på nøjagtig samme måde, som det plejer: at man favoriserer den kollektive trafik, og så forsøger man at regulere transporten ved hjælp af energiafgifter.

Det, der står i planen, om, at man nu skal til at udarbejde energiplaner for parcelhuse, er vi meget modstandere af. Vi tænker på den ordning, der var om varmesynsrapporter, hvor man har brugt masser af penge fuldstændig unødigt, og hvor man har fået gennemgået stort set alle Danmarks parcelhuse med disse varmesynsrapporter, uden der er sparet ret meget energi ved det.

Der er brugt en masse energi af borgerne og af energikonsulenterne, og der er selvfølgelig også nogle, der har kunnet finde ud af, at der kunne spares lidt på energien ved at bruge nogle af pengene, men vi mener, at det er overformynderi, det er alt for bureaukratisk. Der sker et forbrug af både tid og penge til ingen verdens nytte, og så bliver det også, når man nu laver

disse energiplaner for parcelhuse, væsentlig dyrere og væsentlig sværere at sælge sit hus.

Så er vi også overbevist om, at når man går i gang med at pålægge erhvervslivet yderligere afgifter, vil det skade konkurrenceevnen, og det vil så igen skade selve samfundet.

Vi synes, det er positivt med den løbende debat om energiforbrug, men som jeg sagde før: Oplysning og vejledning og forslag til borgerne om, hvordan de kan gøre det bedre for sig selv, tror vi mere på end på restriktioner og højere afgifter, uanset om man kalder dem grønne eller økologiske.

Derfor mener Dansk Folkeparti, at fremtidige energiplaner skal være realistiske, og derfor kan det være svært at gå 30-40 år frem i tiden – det er meget svært at spå – og så mener vi, at de løbende skal justeres; der skal være færre afgifter, der skal være mere realisme, og så skal der være mere oplysning og vejledning til borgerne.

Trafikministeren (Jan Trøjborg):

Der har i debatten været, hvad skal man sige, enkelte kommentarer om transportsektorerne, der jo indgår naturligt i regeringens handlingsplan for reduktion af CO₂-udslippene.

Det er sådan, at regeringen ligefrem har offentliggjort en selvstændig handlingsplan for reduktion af transportsektorens CO₂-emissioner. Transportsektoren står jo for ca. 1/5 af det fossile brændstofforbrug i Danmark og er derfor også en væsentlig faktor, når vi diskuterer en mere miljøvenlig politik.

Det er jo klart, at når vi har diskuteret mulighederne for at begrænse CO₂-emissionen i de senere år, så har man i stigende grad set transportsektoren som et problem. Det er der ikke noget at sige til, for energisektoren har jo båret ganske store omkostninger og har også bidraget ganske positivt, meget positivt til en reduktion af det samlede CO₂-udslip, mens det for transportsektorens vedkommende er en kendsgerning, at energiforbruget er stigende.

Regeringen regner alt andet lige med, at energiforbruget eller CO₂-emissionen i transportsektoren vil stige med ca. 16 pct. frem til år 2005, og her vil det være i modstrid med den politiske målsætning, som Folketinget også flere gange har bekræftet, nemlig at energiforbruget og CO₂-emissionen i transportsektoren i år 2005 skulle være den samme, som den var i 1988.

Om transport kan man sige mange ting. Man kan også sige, at der er mange fordele forbundet med et effektivt transportsystem. Transport og

de muligheder, det giver for positive oplevelser i tilværelsen ikke alene i fritiden, men også mulighederne for at søge det job, man gerne vil have, søge den uddannelse man gerne vil have, og mulighederne for effektiv transport af erhvervslivets produktion, er jo ikke alene forbeholdt erhvervslivets aktive udøvere, politikere og journalister, men er forbeholdt, heldigvis, befolkningen som helhed.

Og transportsektoren har stået for en pæn vækst i de senere år, det må man konstatere. Imidlertid er det naturligvis en vækst, som ikke udelukkende er fordelagtig, men som også medfører visse negative miljøkonsekvenser. Inden jeg nu taler alt for skidt om transportsektoren som sådan, skal jeg måske sige i parentes, at det kan være vanskeligt at være trafikminister og sådan egentlig fremstå som værende imod trafik. Det repræsenterer i al fald en betydelig vanskelighed.

Imidlertid er der miljøproblemer forbundet med transport, akkurat som der er en række trafikikkerhedsmæssige problemer, som man ikke må undervurdere.

Jeg vil dog godt først sige, at for så vidt angår de miljøpåvirkninger, der er fra transportsektorens side, og som påvirker planter, dyr og bygninger, er der meget positive effekter; der er en meget positiv udvikling, når det gælder kvælstofemissionen. Når det gælder partikelemission, kulbrinteemission, så er der en meget positiv udvikling. Det, det handler om, er at følge op på denne positive udvikling og overføre den til CO₂-emission eller energiforbrug.

Jeg mener, at den målsætning, som regeringen har sat i sin reduktionsplan, er realistisk. Det er realistisk, at transportsektoren bidrager til den generelle CO₂-reduktionsmålsætning; det er realistisk at stabilisere transportsektorens energiforbrug i år 2005 på 1988-niveau.

Der er ingen tvivl om, at der kan nås utrolig meget, for så vidt angår den teknologiske udvikling. Energieffektivitet er et nøgleord i regeringens handlingsplan, og det er også helt oplagt, at der bestemmer sig muligheder for at nå ganske langt på det felt.

Energieffektiviteten i f.eks. biler er vel, hvis man måler på den egentlige effekt, der overføres til vejbanen, nede på en 15-16 pct., så der går altså utrolig meget tabt i varmetab, transmissionstab etc. Så der er ingen tvivl om, at der kan nås betragtelige fremskridt i forbindelse med den teknologiske udvikling.

Vi kan blot ikke gøre det alene i Danmark. Danmark er jo som bekendt ikke det store bilproducerende land og måske heller ikke den største forbruger af køretøjer i verden, og derfor er det så helt afgørende, at der nås internationale aftaler om fremme af energieffektiviteten i automobilindustrien. Det er muligt, og det kan lade sig gøre.

Et andet element, som er værd at lægge vægt på, er naturligvis energirigtig adfærd, bæredygtige transportformer, og dér kan alle danskere, der færdes i trafikken, naturligvis bidrage ved at opføre sig energirigtigt. Hertil kræves der en færdselskultur, som også tager hensyn ikke alene til trafikikkerheden, men også til en miljørigtig adfærd. Miljørigtig, bæredygtig kørsel er bestemt et af de midler, som vi bør gøre mere ved.

Fremme af den kollektive trafik er et andet element, som er væsentligt. Der er mange muligheder for at fremme den kollektive trafik, f.eks. bedre overensstemmelse mellem taxa, tog og busser for nu at tage mange af den kollektive trafiks forskellige transportformer med. En styrkelse af den kollektive trafik generelt gennem forøgede investeringer er efter min opfattelse helt afgørende for at nå målsætningen om at fremme den kollektive trafik som et effektivt alternativ til individuel trafik.

En række andre tiltag kan iværksættes. Der er i regeringens handlingsplan nævnt fremme af cykeltrafik, fremme af coastertrafik, optimering af erhvervenes transportgods, og det er bestemt muligheder, der rummer potentiale for en mere energirigtig adfærd.

Der er altså tale om en bred vifte af tiltag. Det er det, der skal til, hvis vi skal nå målsætningen. Efter min opfattelse er det både realistisk og muligt, men det kan ikke gøres uden politisk vilje.

Derfor er det også formuleret i regeringens handlingsplan for reduktionen af transportsektorens CO₂-udslip, at det er helt nødvendigt, at den energieffektivitet, som vi forudser i de kommende år, følges op på den måde, at en energieffektivitetsforbedring kommer miljøet fuldt ud til gode. Det betyder altså ikke nødvendigvis, at det skal være dyrere pr. kørt kilometer – det siger jeg til fru Eva Møller – men det betyder, at de besparelser, der kommer som følge af, at bilerne kan køre længere pr. liter, også kommer miljøet til gode, forstået på den måde, at det heller ikke er meningen, at det skal være billigere. Det skal ikke være billigere pr. kørt kilometer

og dermed være fremmede for transport- og energiforbruget.

Derfor er det da vigtigt at understrege, at den politiske vilje også skal være til stede. Jeg synes, det er blevet understreget på fornem vis i regeringens handlingsplan, hvor det netop siges, at energieffektivitetsforbedringer skal komme miljøet fuldt ud til gode. Regeringen signalerede jo også, at den vil være indstillet på at udnytte de instrumenter, som måtte være nødvendige for at nå målsætningen.

Jeg vil gerne afslutte med en kommentar til det, fru Eva Møller sagde om benzinpriserne. Det er jo ikke nødvendigvis sikkert, at andre lande, som vi normalt sammenligner os med – og som vi helt aktuelt kan få grænsehandelsproblemer i forhold til, hvis der er stor differentiering for priserne på brændstof til transportsektoren – holder en absolut fast pris på deres brændstof.

Der er jo tale om, at både Sverige og Tyskland har de samme problemer som Danmark, forstået på den måde, at vi har den samme grundlæggende interesse i, at transporten foregår på bæredygtige vilkår. Derfor er der da ingen tvivl om, at også både Tyskland og Sverige vil kigge på afgiftsinstrumentet i årene frem til år 2005 som et styringsmiddel, man fortsat vil bruge i forbindelse med tilrettelæggelsen af en bæredygtig politik.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Det er jo en bred debat i dag, må man sige. Nu får vi også bæredygtig kørsel og transportsektoren dybt begravet.

Det, der interesserer mig mest, hr. trafikminister, er i og for sig, at man sørger for, at trafiksektoren selv klarer de forpligtelser, man har dér, og at man ikke, som man tidligere har lavet en øvelse om, overfører det, som transportsektoren ikke selv kan klare, til energisektoren.

Hvis det er udmeldingen her, at man holder skidt og kanel for sig, så vil jeg som energipolitiker være særdeles godt tilfreds med det, altså at man som sagt ikke overfører manglende opfølgning af målet til andre sektorer.

Ministeren ved givetvis meget mere om det her, end jeg gør – burde gøre og gør det også – så der er jo mange gode områder, der har været peget på. Nu ved jeg godt, at verdensmarkedsprisen på majs, biomasse og alt mulig andet er for opadgående, så tilsætning med ætanol til benzin osv., som jo har været et udmærket

emne, har vi jo stadig væk på dagsordenen, så dér er der jo mulighed for en CO₂-reduktion, der virkelig vil noget. Hvad CO₂-tonsreduktionsprisen er her, kan vi spørge amerikanerne om, men det ligger altså i størrelsesordenen, som jeg har nævnt tidligere i dag, mellem 200 og 300 kroner pr. t CO₂.

Ellers synes jeg også, at for sådan noget som LPG-gas, som vi havde tidligere i Danmark, er der jo ingen tvivl om, at vi her både CO₂-mæssigt og på anden vis – hvem der så må have skylden – har skrottet noget, som har peget i den rigtige retning. Det er bare sådan lige den indgangsvinkel, jeg har til transportsektoren.

Summa summarum: Hvis transportsektoren klarer sin del, er jeg helt overbevist om, at energisektoren også kan klare sin del med henblik på opfølgningen af »Energi 2000«.

(Kort bemærkning).

Niels Anker Kofoed (V):

Jeg ved jo godt, at på dette tidspunkt af en debat er det ikke særlig høfligt at gå op og tage ordet, for klokken nærmer sig spisetid, og mødet skal slutte, men jeg synes, der var så mange gode ting i trafikministerens svar, så jeg vil gerne kommentere det.

Trafik har vi alle sammen forstand på, for vi kører jo alle sammen i trafikken, så vi ved en masse om de her ting. Det, jeg undres på, er, at trafikministeren nu siger, at vi kan spare på energien, når vi er i transportsektoren. Det kan jeg ikke lige få til at harmonere med den skattepolitik, man fører f.eks. over for biler.

Hvorfor diskriminerer man dieselmotoren, dieselbilerne? Hvis man ser på Tyskland og Frankrig, favoriserer man næsten dieselmotoren ud fra den begrundelse, at der er mindre CO₂-udslip end fra benzinmotoren, plus at den holder dobbelt så længe, og det vil sige, at der skal laves færre motorer.

Så jeg vil også spørge ministeren, om man kan forstå ministeren således, at man nu lægger skattepolitikken om, således at dieselmotoren kan konkurrere på fair vis over for benzinmotoren og dermed få CO₂-udslippet mindre og dermed bedre opfylde de målsætninger, som regeringen har.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Dette blot for en sikkerheds skyld, for at Det Konservative Folkeparti ikke vil blive taget til indtægt for meget høje benzinpriser.

Så var der foruden spørgsmålet om, at benzinpriserne ikke måtte være over dem, der var i vores nabolande, også spørgsmålet om land-distrikterne. Jeg skal sige, at selv om jeg er vel vidende om, at såvel Sverige som Tyskland bliver nødt til at tænke sig om, har jeg ikke hørt nogen udmeldinger fra nogle af de to lande om benzinpriser, der nærmer sig de højder, som jeg har hørt danske ministre gå ind for.

Så skal jeg sige, at jeg var i starten af min ordførertale tilfreds med, at der ikke var nye målsætninger på transportområdet, men jeg glemte i den forbindelse at sige, at jeg er glad for, at det nu ser ud, som om også transportsektoren skal til at leve op til at bidrage med en reduktion af CO₂-målsætningen, så den ikke udelukkende kommer til at hvile på el- og energisektoren, hvor den ellers har ligget hidtil.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Regeringen har jo givet sit bidrag til diskussionen både med den redegørelse og med selve planen »Energi 21« med tilhørende forarbejder i form af de mange tekniske rapporter og navnlig »Danmarks Energifremtider«, og derfor betragter jeg mere debatten i dag som de politiske partiers ordføreres mulighed for at markere deres synspunkter og holdninger som bidrag til de videre overvejelser.

Derfor er det ikke mangel på respekt, eller fordi tidspunktet er fremskredet, at jeg ikke kommenterer alle de indlæg og alle de synspunkter, der har været fremme. Det får vi rig lejlighed til i fremtiden selvfølgelig, men det er først og fremmest, fordi jeg synes, det er rigtigt, at partierne selv får mulighed for at drøfte disse ting, og der har jo også været mange spændende indlæg i dag.

Jeg vil som helhed sige tak for en meget positiv modtagelse af »Energi 21« – ikke nødvendigvis her i salen i dag, men i forhold til den del af offentligheden, som er optaget af energi- og miljøsynspunkter. I betragtning af, hvor svære udfordringer vi står over for og hvor vanskeligt et område det her er, må man sige, at modtagelsen har været meget, meget positiv. Det rækker fra forsyningsvirksomhederne og deres sammenslutninger til erhvervene, til lønmodtagerorganisationerne og til de NGO'er, der især er optaget af miljøsynspunkter.

Jeg glæder mig over, at der overalt, selv om man også har haft kritiske punkter, har været en meget stor anerkendelse af det arbejde, som dygtige medarbejdere først og fremmest i Ener-

gistyrelsen har leveret i forbindelse med »Energi 21«. Jeg tror, vi alle føler, at vi har fået et væsentlig bedre grundlag at drøfte tingene på baggrund af.

Jeg skal koncentrere mig om nogle enkelte punkter i min replik her.

Det første er at gøre hr. Glerups konstatering til min, nemlig at der er god overensstemmelse i dansk energipolitik mellem miljøhensyn, miljømålsætninger, forsyningsikkerhed, økonomi, eksport og beskæftigelse. Jeg synes, det virker kunstigt, når nogle ordførere her i dag har prøvet at piske en modsætning op.

Dansk energipolitik fra 1970'erne og 1980'erne og første halvdel af 1990'erne har netop været en succes ved, at man på samme tid har været i stand til at varetage flere hensyn, og det gør, at Danmark i dag har en international førerstilling og – når det drejer sig om miljø- og energieffektivitet – en langt bedre forsynings-situation, end andre lande har, en langt mindre afhængighed af udlandet, end andre lande har, og væsentlig lavere energiomkostninger i produktionen end vore konkurrenter bortset fra dem, der får billig strøm fra de gamle vandkraftværker i Sverige og Norge.

I forhold til gennemsnittet i EU ligger vi meget lavt med omkostninger, og derfor er det selvfølgelig helt forkert, når hr. Behnke og andre i dag siger, at den danske energipolitik har været meget dyr. Rent faktisk har der selvfølgelig været tale om betydelige investeringer, men også om et betydeligt afkast til det danske samfund.

Det andet punkt, jeg vil tage frem, er spørgsmålet om forsyningen. Der har været en interessant debat om den langsigtede forsynings-situation, og dér er det selvfølgelig rigtigt, som flere har været inde på, at det kan være meget vanskeligt at skønne over, hvordan forsynings-situationen vil være, når vi ser 20, 25, 30, 35 år ud i fremtiden.

Men der er for mig at se ingen tvivl om, at den linje, vi har lagt i »Energi 21«, giver mulighed for et så robust værn mod fremtidige forsyningsproblemer som tænkeligt, ved at planen satser på høj energieffektivitet, satser på egne energikilder, som jo især vil være de vedvarende energikilder, som satser på langsigtet planlægning, der giver mulighed for adgang til alternative forsyningskilder, som ikke vil være underkastet politiske omskiftelser – jeg tænker her på min aftale med den norske energiminister om gasforsyninger fra Norge – og endelig

de mange bestræbelser, der er sat i gang på transportområdet, som jo først og fremmest er det, der skaber vores afhængighed af importeret olie, og hvor man kan håbe, der kommer til at ske nogle teknologispring, og at vi får mulighed for – jeg tror, det var fru Gerner Nielsen, der var inde på det – at se langt mere nytænkning i fremtiden.

Det er rigtigt, som flere har sagt, og som trafikministeren også har understreget, at transportsektoren er et kæmpeproblem i relation til realiseringen af vores CO₂-målsætning. Havde vi ikke haft den overskridelse fra transportsektoren, som fremgår af tallene, ville vi allerede på nuværende tidspunkt have reduceret det danske CO₂-udslip med ca. 6 pct i forhold til 1988. Nu er vi nede på knap 4 pct., og det er jo en af de ting, der gør tingene vanskelige. Det gør dem imidlertid ikke nemmere, at de ordførere, der gør opmærksom på, at man ikke må laste energisektoren for transportsektorens forsømmelser, derefter slår syv kors for sig og frabeder sig enhver effektiv indsats over for transportsektorens CO₂-udslip.

Det tredje punkt, jeg vil gøre nogle bemærkninger om, er CO₂-målsætningen. Regeringen har holdt fast i 20 pct.-målsætningen. I forhold til klimaproblemets størrelse er det ikke nogen voldsom ambitiøs målsætning, men i international sammenhæng er det en meget ambitiøs målsætning, når man ser på andre landes indsats. Da vi mødtes i Berlin sidste år til det første partsmøde under klimakonventionen, var Danmark det land, der med sin 20 pct.-målsætning stod klarest i front. Vi var det land, der førte an i den internationale debat om målsætninger, og der er ingen tvivl om, at denne vedholdende indsats for reduktioner i vores eget land – med de meget høje udledningstal pr. indbygger, som Danmark har af mange gode grunde – var med til at give os en betydelig troværdighed.

Når vi ikke har fastsat mål ud over år 2005, hænger det sammen med, at en række internationale forudsætninger skal afklares. Men for at der ikke skal være nogen tvivl, vil jeg gerne understrege, at Danmark vil deltage meget aktivt og føle sig forpligtet af klimapanelets målsætninger, anbefalinger og konklusioner. Vi vil fremføre kravet om en 50 pct.s reduktion for ilandene i forbindelse med disse forhandlinger, og der er ingen tvivl om, at det vil give betydelig genlyd, at vi fra dansk side ikke bare vil føre disse synspunkter frem, men også vil sandsynliggøre, at de er mulige at realisere i et land som

vort. Jeg tror også, det er derfor, at Greenpeace, som vel er den NGO-organisation, som har arbejdet mest med internationale klimaproblemer, har givet regeringens »Energi 21« karakteren 10, som jo er en høj karakter, netop fordi man ved, hvilken betydelig international gennemslagskraft den vil have.

Jeg er desværre enig med hr. Behnke, som konstaterede, at Venstre og De Konservative er på vild flugt bort fra »Energi 2000«, og at Venstre og De Konservative nu gør sig klogere end det internationale klimapanel. Det er imidlertid en meget lang diskussion, som jeg ikke vil forlænge yderligere, men jeg synes, der er noget rigtig i det, hr. Behnke konstaterede, og det er ærgerligt. Det burde være noget, vi var fælles om, men det er det altså tilsyneladende ikke, desværre.

Det fjerde spørgsmål, jeg vil tage op, er Socialistisk Folkepartis kritik af planen og regeringens indsats for at mangle konkrete virkemidler. Jeg forstår godt, at ordføreren især var optaget af transportsektoren, men her har regeringen imidlertid lagt op til en række nye initiativer, som trafikministeren netop har redegjort for. Ser vi derimod på energisiden, er der jo allerede – som SF's ordfører også var klar over og gjorde opmærksom på – vedtaget vigtige beslutninger i forbindelse med de grønne afgifter og dernæst i år ved fastholdelsen af den decentrale kraftvarme. Jeg kan sige til Folketinget, at det er vores indtryk, at der meget snart vil komme en godkendelse fra EF-Kommissionen af den lov, der blev vedtaget i Folketinget. Loven sikrer udbygningen af decentral kraftvarme og industriel kraftvarme, så den udvikling med udbygning af disse områder, der er gået i stå, vil blive genoptaget. Det har vi også truffet beslutning om her i vinter.

I selve planen er der lagt op til energispareforanstaltninger og finansieringen af dem. Der er lagt op til energimærkning af både transportmidler – biler først og fremmest – og husholdningsapparater. Med et konkret forslag, som er til behandling i Folketinget i øjeblikket, er der lagt op til energimærkning af bygninger, og der er lagt op til konkrete initiativer i forbindelse med det offentlige energiforbrug i både stat, amt og kommuner.

Endelig har regeringen med »Energi 21« lagt op til en meget ambitiøs målsætning vedrørende udbygning af vedvarende energi med 35 pct. i løbet den første tredjedel af det næste århundrede eller en udbygningstakt på ca. 1 pct. om året.

Det er, som fru Gerner Nielsen understregede, en meget, meget ambitiøs målsætning, som til gengæld vil give os både miljøfordele og økonomiske fordele.

Som det næstsidste punkt vil jeg tage det frem, som fru Gerner Nielsen og andre har været inde på, nemlig spørgsmålet om det folkelige engagement. Jeg tror, fru Gerner Nielsen havde fuldstændig ret. Jeg kan helt tilslutte mig alle de punkter, hun nævnte i den forbindelse, og jeg glæder mig ligesom SF's ordfører over, at vi nu får etableret et samlende organ, som gør det muligt for os mere dynamisk at udvikle en mere dynamisk og bæredygtig energipolitik til gavn for den vedvarende energi herhjemme.

Mit sidste punkt er betydningen af det internationale solidaritetsarbejde på energiområdet, som CD's ordfører og en række andre ordførere har været inde på. Jeg er glad for at kunne sige med Socialdemokratiets ordfører, at Danmark er førende på disse områder. Vi gør både noget herhjemme og på internationalt plan. Selvfølgelig skal vi udvise godt købmandskab og se, hvor vi får mest for pengene, men som det ser ud i øjeblikket har vi fordele af både det, vi foretager os herhjemme, og det, vi gør internationalt. Vi er simpelt hen førende.

Når jeg en gang imellem er skeptisk over for det, vi vist ikke rigtig har noget godt dansk udtryk for, nemlig joint implementation – fælles implementering eller fælles gennemførelse – skyldes det, at det i praksis er uhyggelig svært at kontrollere. Det kan i realiteten vise sig bare at være camoufleret eksportstøtte til anlæg, der alligevel ville blive bygget, eller støtte til skove, der alligevel ville blive plantet, og det går også ud fra den forkerte antagelse, at de største besparelser ligger i tredje verden eller i Østlandene. Men eksempelvis har Polen kun halvt så stort udslip pr. indbygger af CO₂ som Danmark. Jeg hørte under mødet i Berlin i sin tid, at de bedste joint implementation-muligheder skulle være, at nogle af os gik sammen med USA med henblik på at gennemføre energibesparelser i USA, og det er formentlig her, man ved anvendelse af købmandskabet kunne få den største gevinst ud af investeringen. Det var måske mere rimeligt, at amerikanerne selv bragte orden i deres eget hus i stedet for det groteske svineri med energiresourcerne, vi ser derovre, men desværre er det jo ikke det eneste sted på kloden, vi ser dette. Vi skal være forrest, når det drejer sig om det internationale arbejde, og kan man finde gode måder at lave joint implementa-

tion på, er jeg positiv over for det. Men vi skal være sikker på, det ikke bare bliver en sovepude, eller at man snyder på vægten.

Hr. Hindrup var ligesom andre ordførere fremme med en række spørgsmål, og dem vil jeg meget gerne besvare. Men der er nogle af spørgsmålene, hvor man er nødt til at udvise tålmodighed med hensyn til besvarelsen, og det gælder i første række de konkrete beslutninger, regeringen har annonceret, der vil blive taget til sommer, først og fremmest om Avedøreværk 2. Den beslutning er vi ikke parat til at træffe i dag, men jeg lover, at Folketinget naturligvis skal blive grundigt orienteret – ikke bare om beslutningen, men også om forudsætningerne for beslutningen, når den træffes til sin tid.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Forespørgsel nr. F 41:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren:
»Hvad kan regeringen oplyse om den fremtidige energipolitik i Danmark?«

Af Martin Glerup (S), Peter Hansen-Nord (V), Eva Møller (KF), Anni Svanholt (SF), Elsebeth Gerner Nielsen (RV), Kim Behnke (FP), Bent Hindrup Andersen (EL), Peter Duetoft (CD) og Ole Donner (DF).

(Forespørgslen anmeldt 8/2 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 22/2 96).

Begrundelse

Formanden:

Forespørgslen vil blive begrundet af hr. Martin Glerup. (Ophold). Det behøves ikke, og derfor går vi over til besvarelsen ved miljø- og energiministeren.

Besvarelse

Miljø- og energiministeren (Svend Auken): Regeringen har lagt sin redegørelse »Energi 21« frem, og jeg har netop svaret meget udførligt på en række centrale spørgsmål. Derfor vil jeg i denne besvarelse af partiernes forespørgsel også indskrænke mig til nogle hovedpunkter.

Jeg vil understrege endnu en gang, at der efter regeringens opfattelse ikke er nogen modsætning mellem miljømålsætningen og økonomiske hensyn. Jeg vil henvise til, at vi med den energipolitik, vi hidtil har ført, jo – når det drejer sig om konkrete punkter – har haft held til at skabe en bred tilslutning, som jeg meget gerne ser fortsætte. Nu har vi ikke snakket f.eks. gasprojekt i dag, men jeg håber meget, at vi kan få en bred tilslutning til den nyordning, der skal komme, og der vil være en lang række andre punkter, hvor det – selv om det i dag har vist sig, at vi har nok så forskellige udgangspunkter – alligevel er ønskeligt, hvis vi kan finde en fælles melodi, når det drejer sig om de konkrete løsninger.

Jeg påpegede før, at vores internationale placering er god, både når det drejer sig om vore egne resultater, når det drejer sig om vores eksportindsats, når det drejer sig om vores bistandsindsats, når det drejer sig om vores indsats i EU, og når det drejer sig om vort arbejde i global sammenhæng.

Jeg skal henvise til de bemærkninger, der allerede er gjort om CO₂-målsætningerne, som vi jo har drøftet meget grundigt i dag. Vi har talt meget om ilandenes ansvar, og jeg mener, at det primært er vort ansvar. Men det er selvfølgelig ikke til at komme uden om, at på lidt længere sigt får også ulandene en vigtig rolle at spille, og her må vi være med ved at feje for vor egen dør og give ulandene støtte, så de kan løse deres problemer og undgå – jeg tror, det var fru Anni Svanholt, der sagde det tidligere i debatten – at gentage alle de tåbeligheder, vi har begået i vores industrielle udvikling. Vi bør netop, om jeg så må sige, gøre vort til, at de springer vores fejltagelser over.

Der skal en indsats til ude, og der skal en indsats til hjemme. Når det drejer sig om den hjemlige indsats, vil jeg henvise til planens mange konkrete forslag om vedvarende energi, biomasse og udbygning af vindkraft og i øvrigt henvise til den aftale, vi netop har indgået med elværkerne om udbygning af vindkraft. Jeg vil også gerne henvise til de gode erfaringer, vi har opnået med teknologiudvikling af vindkraft på land og de lovende resultater, der tegner sig vedrørende vindenergi til havs. Jeg vil henvise til planens omtale af en reform af el- og varme-sektoren og i øvrigt sige til de ordførere, der i den tidligere debat var inde på, hvornår der ville foreligge noget mere konkret på dette punkt, at vi regner med at komme med et udspil enten i den kommende samling eller i hvert fald senest